

SFÂNTUL NECTARIE

EPISCOP DE PENTAPOLE († 1920)

POCĂINȚĂ ȘI SPOVEDANIE (1)

Tradusă și publicată de
Mănăstirea grec-ortodoxă Sfântul Nectarie

Capitolele selectate au fost traduse din originalul grecesc Peri. , Aqanasi, aj
Yuch/j kai. `Ierw/n Mnhmosu, nwn, N. Panagopoulos

Ștampila mănăstirii (ptr. scanat)

© 2002

Editura Mănăstirii Sfântul Nectarie
Mănăstirea grec-ortodoxă Sfântul Nectarie
100 Lake Anawanda Road
Roscoe, NY 12776

Toate drepturile rezervate
ISBN 0-9725504-0-2

POZĂ

Sfântul Nectarie – Decan al Academiei Teologice din Atena (1894-1908)

INTRODUCERE

Nenumăratele minuni săvârșite de Sfântul Nectarie în toată lumea sunt motivul care l-au făcut foarte iubit și cunoscut creștinilor de pretutindeni. Ca o urmare, întreaga lui strălucire teologică și literară a fost în mare măsură ignorată. Scrierile Sfântului Nectarie – care seamănă cu o revărsare a unei inimi iubitoare de Dumnezeu – îl arată pe Sfântul secolului nostru a fi nu numai un ierarh învățat, ci și un continuator al tradițiilor Sfinților Părinți ai Bisericii ortodoxe. Ele sunt rodul credinței și al cunoașterii, al ascezei și erudiției, al evlaviei și științei; rodul unei vieți sfinte și al unei teologii autentice.

Întreaga lui viață a fost un model de împlinire a poruncilor Evangheliei lui Hristos. Împodobit cu dragostea de Dumnezeu și de om, cu smerenie, cu înfrânare și jertfă de sine pentru frații săi, el a devenit atât un doctor și o călăuză pentru suflete, cât și un pedagog strălucit și, după mărturia contemporanilor săi, un „minunat psiholog”.

Avem marea bucurie să vă prezentăm această mică parte din complexa sa operă literară; este vorba de un studiu asupra *Pocăinței și spovedaniei*, care se constituie ca un epilog al cărții sale *Despre nemurirea sufletului*. Cerem cititorilor să fie înțelegători față de scăpările ce se vor fi strecurat în text și să ne ierte eventualele greșeli. Ne rugăm ca harul Domnului nostru, „care întotdeauna plinește neputințele oamenilor” să ne ajute să publicăm și alte traduceri – în limba engleză din celelalte scrieri ale Sfântului nostru Părinte, pentru folosul și întărirea tuturor cititorilor evlavioși. În sfârșit, îi cerem Sfântului Nectarie să mijlocească pentru noi, ca să fim învredniciți de fericirea vieții veșnice - adevăratul scop al vieții noastre.

Părinții
Mănăstirii Sfântului Nectarie

PARTEA I
POCĂINȚA

DESEN
Întoarcerea fiului risipitor (de prelucrat și scanat)

1. DESPRE POCĂINȚĂ

După cuvântul Sfântului Ioan Damaschin, pocăința este întoarcerea de la viața după fire la viața împotriva firii, de la diavol la Dumnezeu prin *asceză*¹ și *nevoință*²; mai mult, ea este o întoarcere de bună voie de la păcate la virtuțile opuse acestora. Semnele pocăinței sunt remușcarea și schimbarea minții, în vreme ce însușirile pocăinței sunt zdrobirea inimii, lacrimile, respingerea păcatului și iubirea virtuților. Este necesar ca pocăința să fie sinceră. Este sinceră atunci când este însoțită de zdrobirea inimii/Dar sinceritatea vine din zdrobirea inimii, de/din dispoziția de a împlini [engl. compensate = a satisface, vezi mai departe nota] Dreptatea Dumnezeiască și de mărturisirea propriilor păcate.

Adevărata pocăință este schimbarea minții pentru propriile acțiuni, o schimbare a vieții morale, o schimbare spre mai bine, o lepădare totală de viața anterioară și de păcat, o dorință neclintită de practicare a virtuților, o unificare desăvârșită a propriilor voiri cu voia dumnezeiască. De aceea, pocăința este renașterea morală a omului și punctul de plecare pentru o viață nouă și virtuoasă.³

Un model de pocăință autentică ne este dat de Proorocul Isaia, cel care îi îndemna pe evrei să se pocăiască și să se întoarcă la Dumnezeu. Iată ce spune el: *Spălați-vă, fiți curați; lepădați răutățile voastre dinaintea ochilor Mei; opriți-vă de la răutăți; învățați să faceți binele; căutați dreptatea, ajutați-l pe cel nedreptățit, faceți dreptate orfanului, apărați pe văduvă! Veniți să ne judecăm, zice Domnul. De vor fi păcatele voastre cum e purpura, ca zăpada le voi albi, și de vor fi roșii ca focul, ca lâna albă le voi face* (Is. 1: 16-18).

Cel ce se pocăiește cu adevărat, dobândește o inimă înfrântă și smerită. David, proorocul și regele, este un exemplu grăitor de pocăință. Minte și inima lui, sufletul și trupul, atât omul launtric cât și cel din afară dau mărturie de o schimbare adevărată a minții și de dorința arzătoare de împăcare cu Dumnezeu. Psalmii lui, plini de râvnă dumnezeiască, - în special psalmul de pocăință⁴ prin care el caută mila Domnului – sunt reflexii transparente/transparente pline de har prin care sunt reflectate dumnezeiasca lui râvnă și firea sa înflăcărată după adevărata pocăință. Acest fel de inimă înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

¹ а ; skhsi j: efort, practică, exerciții. În scrierile patristice, asceza poate căpăta diverse înțelesuri. Cel mai adesea se referă la modul de viață auster (de aici ascetism) practicat de călugări și pustnici. Mai este folosit și cu înțelesul de viață monahală. În sens larg, asceza este practicarea evlaviei, a vieții jertfelnice ori a oricărui efort duhovnicesc, exercițiu sau rânduială (de ex.: rugăciunea și postul) pe care le împlinesc toți creștinii.

² по , no j: în scrierile patristice cuvântul nevoință se referă la suferință și durere asociate cu lupta duhovnicească împotriva diavolului, la rânduiala ascetică (de ex. postul) și lucrarea minții (de ex. rugăciunea) împlinite atât de monahi cât și de laici.

³ O adevărată împlinire a poruncilor sau a unor reguli oarecare nu se poate face decât de dragul unei persoane, în cazul nostru Persoana lui Hristos; descoperirea Împărăției Cerurilor [*Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor* (Mt. 4: 17)] dinlăuntrul omului cu ajutorul lui Dumnezeu sau al celor trimiși de El în mod tainic, este singurul impuls ce ne poate îndemna la o viață virtuoasă de pocăință; dat fiind faptul că este o scriere concentrată mai mult pe problema spovedaniei și a pocăinței, acest aspect hristologic se vedește mai mult „printre rânduri” [n. tr.].

⁴ Ps. 50.

Pilde de pocăință asemănătoare sunt acelea ca a lui Manase, regele lui Iuda; a ninivitenilor; a vameșului, și cea a fiului risipitor. Pocăința lui Zaheu ne arată, totodată, atât un mod prin care se vindecă păcatul cât și un mod prin care este compensată/satisfăcută [compensated] jignirea⁵ adusă Dreptății Dumnezeiești. *Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am nedreptățit pe cineva cu ceva, întorc împătrit* (Lc. 19: 8). Mirul desfrânatei pocăite, lacrimile lui Petru, pocăința tâlharului sunt pildele cele mai grăitoare de adevărată pocăință, dar și de dragoste a lui Dumnezeu față de om.

Un exemplu de falsă pocăință/pocăință fățarnică este Faraon, care și-a mărturisit păcatul de zece ori, a cerut iertare de zece ori, de zece ori l-a mâniat pe Dumnezeu și, în final, s-a pornit împotriva voinței lui Dumnezeu. Inima lui îndărătnică n-a putut fi smerită/îmblânzită/umilită de păcatele sale, aceasta rămânând învârtoșată și de neînduplecat (Ieș. 10: 16-20). Pocăința lui a fost din frica de a nu fi pedepsit sau ucis și nu din simțământul că a păcătuit împotriva lui Dumnezeu, nu din conștientizarea păcatului său celui mare. Acesta a fost și motivul pentru care a fost acoperit de adâncurile Mării Roșii, suferind pe drept pentru falsa lui pocăință.

⁵ *Prosblhqeî, sij* = jignire, ofensă, rănire. Cuvântul are și înțelesul de îndurerat sau vătămat. Sf. Nicodim Aghioritul spune că „fiecare păcat îi ,aduce ofensă’ sau Îl ,insultă’ pe Dumnezeu, deoarece ocărăște pe Dumnezeu și se opune Lui. Fiind ceva ce nu există, aduce ofensă și se opune existenței lui Dumnezeu. Fiind ceva rău, ocărăște bunăvoința lui Dumnezeu. Fiind ceva slab și bolnav, lovește în puterea lui Dumnezeu. Fiind săvârșit din neștiință, ocărăște înțelepciunea Sa. Și, pentru că este numit și este o nedesăvârșire și o lipsă, ofensează și se opune desăvârșirilor fără de sfârșit ale lui Dumnezeu. Fiind un păcat și o nedreptate, ofensează și hulește legile și poruncile lui Dumnezeu. Și, așa cum fiecare cuvânt spus împotriva lui Dumnezeu este numit blasfemie deoarece lovește în slava și numele lui Dumnezeu, tot astfel, se poate spune că orice păcat îl lovește pe Dumnezeu, nu numai fiindcă în sine este opus binelui, dar și fiindcă acesta, venind de la creatură, dă să se înțeleagă că Făcătorul este hulit ca Unul Care este privit ca rău deoarece a creat lucruri rele” (*Războiul nevăzut*, Editura Bunavestire, 1996, pp. 10-11, n. tr.]. Sfântul Apostolul Pavel spune și el: *Tu, care te lauzi cu legea, Îl necinstești pe Dumnezeu, prin călcarea legii?* (Rom. 2: 23). Și iarăși: *Să nu întristați Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu* (Ef. 4: 30).

2. ESTE DE TREBUIŢĂ/OBLIGATORIU [engl. obligated] SĂ NE GRĂBIM SPRE POCĂINŢĂ.

Primejdia de a ne pierde sufletele trebuie să se constituie ca un îndemn spre a ne îngriji de mântuire. Pe cel ce nu se îngrijeşte de mântuirea sufletului său îl ameninţă două primejdii: fie aceea că îl poate găsi moartea, fie că îl poate părăsi harul. În ambele cazuri, răul este imens, deoarece urmarea este moartea sufletului. Iată ce ne învaţă Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu amânaţi întoarcerea la Domnul, nici nu aşteptaţi de pe o zi pe alta, ca nu cumva să vă pierdeţi în timp ce aşteptaţi. Vremea morţii este necunoscută; şi este necunoscută pentru următoarea pricină: ca să privegheaţi totdeauna. De aceea, ziua Domnului vine la fel ca un fur în noapte; nu pentru a fura, ci pentru a ne a ne ajuta/stimula/determina/face/îndemna să fim mereu în stare de veghe. Pentru că cel ce prevede venirea furului/ştie că va veni un fur, stă şi priveghează şi, aprinzându-şi candela, este totdeauna treaz. În acelaşi fel, aprinzând flacăra credinţei şi având o viaţă curată, ţineţi strâns şi cu bucurie candelile într-o contiună priveghere. De vreme ce nu ştim când vine Mirele, trebuie să stăm pregătiţi permanent, ca atunci când va veni, să ne găsească priveghind.”

Sfântul Grigorie Teologul spune şi el: „Nu este de trebuinţă să aştepti un anumit timp pentru a te îndrepta, deoarece nu ştii ce se poate întâmpla mâine. Mulţi, făcând fel şi fel de planuri, nu au ajuns până a doua zi să le ducă la bun sfârşit.” „Dacă continui să-ţi pierzi vremea aşteptând ziua de mâine, prin puţina ta amânare vei fi jefuit de cel rău, după cum îi e obiceiul să facă el în astfel de cazuri. Dă-mi mie, spune el, prezentul, iar lui Dumnezeu dă-I viitorul; dă-mi tinereţea, iar lui Dumnezeu dă-I bătrâneţea; dă-mi desfătări, iar Lui zădărnicia [uselessness]. Cât de mare este primejdia care te înconjoară! Multe sunt necazurile ce ne pot apărea în cale! Războiul te-a istovit; un bob a căzut unde nu trebuie (un lucru atât de neînsemnat, de ai o părere bună despre tine, nu uita cât de uşor poate muri omul); ori aluneci pe calea băuturii, ori te-a doborât un vânt, ori un cal a fugit cu tine, ori ai luat o otravă şi te chinuie, ori ai fost găsit bolnav atunci când trebuia să fii de folos.”

Harul lui Dumnezeu îl părăseşte pe cel ce nu se pocăieşte deoarece acesta a fost nepăsător faţă de bunătatea, îngăduinţa şi răbdarea lui Dumnezeu. Iată ce spune Apostolul Pavel celui ce stăruie în păcat: *Şi tu, omule, care-i judeci pe cei ce fac unele ca acestea, dar le faci şi tu, crezi oare că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu? Sau dispreţuieşti tu bogăţia bunătăţii Lui şi a îngăduinţei şi a îndelungii Lui răbdări, neştiind că bunătatea lui Dumnezeu te îndeamnă la pocăinţă? Dar, după învârtoşarea ta şi după inima ta nepocăită, îţi aduni mânie în ziua mâniei şi a arătării dreptei judecăţi a lui Dumnezeu, Care va răsplăti fiecăruia după faptele lui* (Rom. 2: 3-6).

Îngăduinţa dumnezeiască se transformă în mâhnire [indignation], răbdarea în nerăbdare, bunătatea în scârbă. Iată pricina pentru care corifeul Apostolilor ne avertizează şi el, să nu ne lăsăm înşelaţi. Nu trebuie să privim răbdarea şi îngăduinţa lui Dumnezeu ca o tăgădnare, deoarece El nu e delăsător ci dovedeşte îngăduinţă, nevrând ca cineva să piară, ci ca toţi să vină la pocăinţă. *Domnul nu întârzie cu fâgăduinţa Sa, după cum socotesc unii că e întârziere, ci îndelung rabdă pentru voi, nevrând să piară cineva, ci*

toți să vină la pocăință. Iar ziua Domnului va veni ca un fur, când cerurile vor pieri cu vuit mare, stihiiile, arzând, se vor desface, și pământul și lucrurile de pe el se vor mistui. [II Pt. 3: 9-10).

Că trebuie să ne grăbim a-L căuta pe Domnul, o spune Însuși Domnul: *Mă veți căuta și nu Mă veți găsi* (In. 7: 34). De aceea, atâta timp cât suntem chemați de har, este trebuință de o apropiere continuă.⁶ Lipsa acestei apropieri face ca atunci, într-un târziu, când ne vom decide să căutăm harul, să nu-l mai găsim, deoarece ușa se va închide și, în timp ce noi vom striga: *deschide-ne, deschide-ne nouă*, Mirele ne va răspunde/să ne răspundă: *nu vă cunosc pe voi* (Mt. 25: 12).⁷ Am trăit în păcat; poate că vom și muri în păcat. Cine poate afirma/dovedi pentru noi opusul, dacă noi rămânem nepocăiți? Iată ce spune Domnul iudeilor: *Eu Mă duc și Mă veți căuta și veți muri în păcatul vostru* (In. 8: 21). Deci, dacă nu ne vom pocăi atâta timp cât Îl avem pe Hristos chemându-ne la El, vom muri în păcatul nostru; Îl vom căuta, dar căutarea noastră va fi în zadar.⁸ De aceea, este necesar să luăm aminte bine, că este de mare de trebuință să ne grăbim spre pocăință, atât pentru faptul că harul lui Dumnezeu ne poate părăsi, cât și pentru aceea că, adesea, înseși păcatele ne pot aduce o moarte năprasnică și neașteptată, așa cum afirmă Apostolul Pavel în Epistola adresată corintenilor celor păcătoși: *De aceea, mulți dintre voi sunt neputincioși și bolnavi și mulți au adormit (muriți)* (I Cor. 11: 30).

Un exemplu de părăsire din partea lui Dumnezeu despre care dă mărturie Scriptura este cazul lui Sedechia, regele lui Iuda, care, în ciuda faptului că a căutat milă prin proorocul Ieremia, cerându-i acestuia să se roage lui Dumnezeu pentru el și popor (cf. Ier. 21: 2), a fost nimicim împreună cu regatul său. Totuși, Ieremia a primit poruncă de la Dumnezeu să nu se roage pentru ei, deoarece îl dăduse pe Sedechia împreună cu regatul său pe mâna înfricoșătorului tiran Nabucodonosor, regele Babilonului. Iată pricina pentru care Ieremia nu s-a rugat pentru ei. Orașul a fost cucerit și jefuit; au trecut prin ascuțișul sabiei de la cel mai mic până la cel mai bătrân. Toată familia lui Sedechia a fost măcelărită sub ochii acestuia; lui i-au scos ochii, apoi l-au pus în lanțuri și l-au dus ca rob în Babilon. Dumnezeu Și-a vărsat supărarea și urgia asupra lui Sedechia, fiindcă aceștia [poprul său] au nesocotit și au luat în batjocură cuvintele proorocului Ieremia, și-au învârtoșat inimile, ca să nu se mai întoarcă/refuzând să se întoarcă către Domnul (cf. Ier. 52: 7-11).

⁶ Deducem de aici că harul nu e ceva ce se dobândește într-o vreme oarecare, nemaifiind apoi nevoie de căutarea lui; Sfântul Nectarie vorbește de o împărtășire progresivă de harul lui Hristos, nesfârșit în harurile Sale, ca Unul ce cuprinde toate marginile lumii și ale Universului. Prin urmare, nu este important atât să dobândim oarecare daruri duhovnicești cât mai ales a încerca, paradoxal, să-L cuprindem pe Cel necuprins, să ne apropiem de El. [n. tr.].

⁷ E una cu a spune: *Eu vă știu, pentru că Eu v-am creat, dar nu vă știu să-Mi fii fost alături, nu v-am cunoscut personal, pentru că a-ți refuzat aceasta* [n. tr.].

⁸ Apostolul Pavel ne dă un exemplu asemănător: *Și să nu fie vreunul desfrânat sau întinat ca Esau care, pentru o mâncare și-a vândut dreptul de întâi născut. Știți că, mai pe urmă, când a dorit să moștenească binecuvântarea, nu a fost luat în seamă, căci, deși cu lacrimi a căutat-o, n-a mai avut cum să schimbe hotărârea* (Evr. 12: 16-17).

Desigur că este înfricoșător, dar este și drept.⁹ Este firesc ca cel ce-L părăsește pe Dumnezeu să fie și el, la rândul lui, părăsit de El. Este drept ca cel ce dă la o parte harul chemării lui Dumnezeu să fie și el dat la o parte de Dumnezeu. Este drept ca Dumnezeu să-Și întoarcă fața de la cei ce-L părăsesc și sunt indiferenți față de El. Sfântul Grigorie al Nyssei remarcă faptul că, „în acest fel, dreapta judecată a lui Dumnezeu e în funcție de dispozițiile noastre; acele simțiri/trăiri dinlăuntru nostru, pe acestea ni le achită/plătește/răsplătește [remits] dreptatea, făcând judecată în funcție de ele”.

Graba noastră de a ne întoarce și de a ne pocăi cât mai repede este dictată și de primejdia neputinței de a ne mai întoarce la Dumnezeu; un obicei rău¹⁰ e în stare să ne facă incapabili de pocăință, fapt ce ar trebui să ne înfricoșeze teribil. Obiceiul ce rezultă dintr-o repetare/săvârșire continuă a păcatului devine în sufletul omului o stare „firească,” prinzând atâta putere încât nimeni nu mai este în stare să-i reziste: puterea lui a copleșit până și legea naturală. Prin urmare, atunci când în noi împărățește un viciu, noi ne predăm lui devenindu-i robi. Voința liberă și-a pierdut definitiv independența. Omul și-a abandonat voința liberă, de aceea puterea voinței lui se dovedește slabă și incapabilă de a lupta împotriva viciului, fiecare încercare de redobândire a libertății pierdute dovedindu-se zadarnică. Lupta face ca această slăbiciune să se vădească și mai mult. Persoana care a fost cucerită de viciu acționează, se comportă și îndeplinește totul ca o slugă, ca un subordonat. Voința personală a încetat; ea va îndeplini ordine precum i se ordonă. Vocea omului lăuntric se va scufunda în rărunchi/stern. Viciul devine foarte chinuitor, deoarece, chiar dacă puterea patimilor s-a rispit, viciul insistă să fie întărit de acestea. Iată cum arată un viciu, iată-i puterea, iată cât de tiran poate fi. Odată ce apucă să ne domine, e capabil să ne controleze dorințele, să ne rânduiască acțiunile, iar frâiele prin care ne controlează dispozițiile nu îi cad nicodată din mâini. Atunci totul va fi pierdut; orice

⁹ Dreptatea este un atribut al lui Dumnezeu. Mai mult, cerința dreptății sau a „drepturilor omului” este o dorință general-umană. Scriptura abundă de versete care dau mărturie despre faptul că Dumnezeu este un Judecător Drept care va face dreptate tuturor : ...*că vei judeca popoarele cu dreptate* (Ps. 66: 5), ...*ca să judece pe poporul Său cu dreptate*, ...*dreptatea și judecata sunt temelii scaunului Tău* (Ps. 88: 14), ...*judeca-va lumea întru dreptate și popoarele întru adevărul Său* (Ps. 95: 13) ...*judeca-va lumea cu dreptate și popoarele cu nepărtinire* (Ps. 97: 11). Biserica ortodoxă are o viziune corectă asupra relației dintre iubirea și dreptatea lui Dumnezeu. În viața de acum predomină iubirea lui Dumnezeu Care așteaptă cu răbdare ca omul să se pocăiască și să se întoarcă la El, în vreme ce, la a Doua Venire (și de atunci încolo) dreptatea lui Dumnezeu se va accentua, devenind pe deplin lucrătoare. Interpretând versetul: *Mila și judecata Ta voi cânta, Doamne* (Ps. 102: 2), Sfântul Vasile spune: „El îmbină mila cu judecata, astfel încât judecata cea dreaptă să fie micșorată/atenuată de milă. Că zice: *De te vei uita la fărădelegi, Doamne, Doamne cine va suferi?* (Ps. 129: 3) Dumnezeu este bun, dar și drept; dreptatea este răsplata cuvenită, după cum este scris: *Fă bine, Doamne, celor buni și celor drepți cu inima; Iar pe cei ce se abat pe căi nedrepte, Domnul îi va duce cu cei ce lucrează fărădelegea* [Ps. 124: 4-5]. El este Milostiv, dar este și Judecător. Pentru că *El iubește mila și judecata*, din această pricină spune Psalmistul: *Mila și judecata Ta voi cânta, Doamne*. Înțelegem deci că Domnul este atât Drept cât și Milostiv. Știind acestea, să nu ne mărginim a-L cunoaște numai în parte, nici să ne folosim de bunăvoința Lui ca pricină pentru a fi leneși” Iar Isihie spune: „Dar înaintea Judecății stă mila și apoi judecata. Pentru că Judecătorul nostru este Milostiv, totuși, nu atunci când judecă, ci acum când nu-Și pune în lucrare judecata. Deci, mila este pentru vremea de acum, în timp ce judecata este pentru viitor. Păcătuiind, noi nu putem nici deznădăjdui, dar nici nesocoti păcatul.” Iar Teodoret spune: „Prima venire a lui Hristos a fost cu multă milă, în timp ce la a Doua Venire va fi multă dreptate. Pentru că noi toți trebuie să ne înfățișăm înaintea Scaunului de Judecată al lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău (2 Cor. 5: 10) (Eftimie Zigaben, *Tâlcuire la cei 152 de Psalmi ai lui David*).

¹⁰ Un viciu, o patimă [n. tr].

nădejde de mântuire va dispărea; nu va mai rămâne nici o rază de lumină.¹¹ A trăit cineva în păcat? Va muri tot în păcat. De aceea, este necesar să ne grăbim spre pocăință înainte ca păcatul să ni se facă viciu; deoarece, în acest caz, nu mai poate fi nădejde de mântuire¹².

DESEN (de scanat)

Asceza este maica virtuților

¹¹ Ca nu cumva cineva să creadă că Sf. Nectarie învață rătăcirea predestinaționistă a calvinilor vom da unele explicații. Calvinii cred, în mod eronat, că omul este predestinat de Dumnezeu, fie spre rai, fie spre iad; pornind de aici, s-a spus că faptele bune sunt irelevante pentru mântuire, și deci singurul lucru care trebuie este credința în Hristos. Deși Sf. Nectarie folosește termeni precum: „niciodată,” „deznădejde,” „voința liberă și-a pierdut definitiv independența,” aceștia nu trebuie înțeleși la modul protestant. Sf. Nectarie folosește hiperbole pentru a accentua realitatea viciului și a păcatului. Aceste hiperbole sunt folosite și în Scriptură. De plidă, Hristos spune: *Eu, când Mă voi înălța de pe pământ, îi voi trage pe toți la Mine* [In. 12: 32]. Iar Sfântul Ioan, ucenicul pe care Îl iubea Iisus, scrie: *Dar sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris* [In. 21: 25]. E clar că nu toți au crezut în Hristos, iar pământul putea cuprinde toate cărțile ce s-ar fi putut scrie despre faptele lui Hristos. Dar Hristos spune „toți” cu înțelesul de „mulți,” iar cel iubit de el a vrut să accentueze valoarea și măreția faptelor lui Hristos. În mod asemănător, Sf. Nectarie avertizează asupra realității experienței. Următoarea istorioară de la Sfântul Avvă Dorotei se apropie de ceea ce vrea să spună/cuvintele [captures the spirit = prinde duhul] al Sf. Nectarie: „Un mare bătrân (Varsanufie) se odihnea cu ucenicii săi într-un loc, în care erau feluri de chiparoși mari și mici. Și zise bătrânul unuia dintre ucenici: „Smulge chiparosul acela.” Și era foarte mic. Și îndată fratele l-a smuls cu o singură mână. Apoi îi arătă lui bătrânul un altul mai mare decât cel dintâi și-I zise: „Smulge-l și pe acesta!” Iar acela, clătinându-l cu amândouă mâinile, îl smulse și pe acesta. Îi arătă altul și mai mare. Iar clătinându-l și ostentându-se și asudând mult, îl smulse și pe acela. Apoi îi arătă bătrânul pe un altul și mai mare; dar acela ostentându-se și asudând mult, nu l-a putut smulge. Când îl văzu deci bătrânul pe acela că nu poate, porunci altui frate să se ridice și să-i ajute aceluia; și așa au putut amândoi să-l smulgă și pe acesta. Atunci zise bătrânul fraților: „Iată așa sunt și patimile, fraților. Cât timp sunt mici, de voim, putem să le scoatem cu ușurință. Iar dacă le disprețuim ca mici, se învârtosează, cer mai multă osteneală. Iar dacă se întăresc și mai mult împotriva noastră, nu le mai putem scoate nici cu osteneala prin noi înșine, de nu vom avea ajutorul vreunor sfinți, care să ne sprijinească, după Dumnezeu.” [Avva Dorotei, *Diferite învățături de suflet folositoare*, Filocalia, Vol. IX, 1980, p. 588, n. tr.]. În legătură cu cele spuse înainte de istorioară, se cuvine adăugat faptul că hiperbolele folosite de Sf. Nectarie sunt ceva mai mult decât niște mijloace de a accentua realitatea păcatului. Ele exprimă o realitate: omul căzut în adâncul păcatului e vrednic *în acel moment* de osânda veșnică, totul e pierdut *în acel moment*, dar nu înseamnă că Dumnezeu nu îi mai lasă o cale de ieșire într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. În literatura aghiografică sunt cazuri de persoane căzute în cele mai teribile vicii posibile, dar care s-au ridicat săvârșind cele mai „teribile” acte de smerenie. Cine spune că aceste acte reprezintă o practică a trecutului, azi demodată, Îl socotește pe Dumnezeu neputincios, Îl tăgăduiește ajutorul [n. tr.].

¹² Această afirmație trebuie legată de ceea ce Sfântul spunea mai înainte: cel ce l-a părăsit pe Dumnezeu, este și el la rândul lui părăsit de Dumnezeu. Aceasta se întâmplă simultan. Lucrul se petrece în același timp. Este o despărțire cu știință și voință, conștientă, un păcat împotriva Duhului Sfânt; și, așa cum spunea Avva Dorotei în pasajul citat, în acest caz va fi nevoie de ajutorul sfinților, sau de un act special al lui Dumnezeu, dublat, mai devreme sau mai târziu, de un efort „disperat” al omului [n. tr.].

3. OBIȘNUINȚA DE A PĂCĂTUI ADUCE MOARTEA

Trebuie să ne împotrivim cu tărie păcatului; dacă acesta răzbate și apucă de ne fură consimțământul, chiar și numai o dată, el va deveni adevăratul nostru stăpân. Un exemplu potrivit, care ne va arăta caracterul înșelător și tiranic al păcatului, este metoda prin care Semiramida a pus mâna pe regat și a devenit regină. Uzând de diverse gesturi de afecțiune, Semiramida a reușit să-l convingă pe soțul ei, Nino, regele Asiriei, să renunțe pentru numai o zi la conducerea regatului și să-i înmâneze ei sceptrul regatului. Dar care a fost prima mișcare a reginei? A poruncit ca soțul ei, Nino să fie executat, ca astfel să-și asigure o putere pe viață.

Exemplul de mai sus e cum nu se poate mai potrivit, aplicabil în toate aspectele/cazurile/situațiile. Păcatul, ca și Semiramida, se luptă prin diferite mijloace pentru a obține consimțământul unei persoane. De îndată ce-și împlinește această dorință, cucerește omul, împresoară și ucide rațiunea, își construiește tronul pe inima omului și rămâne la controlul acesteia pentru tot restul vieții acestuia. Iată cum lucrează păcatul..., iată-i caracteristicile. De aceea, să nu capitulăm în fața meșteșugirilor lui, să nu-i predăm autoritatea/controlul asupra inimii noastre. Să nu facem ceea ce omul lăuntric nu dorește.¹³ Să nu ne supunem voința liberă voinței păcatului. Să nu consimțim la nimic din ceea ce este contrar legii morale. Nimic să nu ne înmoaie inimile. Fie ca inima noastră să se dovedească mai tare ca oțelul chiar și în fața celor mai mângâietoare cuvinte. Fie ca lacrimile, suspinele, fângăduințele și amenințările să nu ne impresioneze cu nimic. Să stăm tari și neclintiți în convingerile noastre, ca nu cumva, după puțină vreme, să ne umplem obrazii posomorâți cu lacrimi de regret, zadarnice și neroditoare.

Renunțarea lașă ne va pune în fața unui îndoit rău: primul, rușinea; al doilea, necazurile/tristetatea/deznădejdea. Și invers, împotrivirea curajoasă la rău ne va umple de tărie, slavă și strălucire. Sfânta Scriptură ne oferă cele mai grăitoare exemple. Dintre bărbați, îl avem pe preafrumosul Iosif, care a ales să sufere orice fel de necazuri – chiar și moartea – pentru a-și păstra principiile [engl. ideals] morale, pentru a-și păstra libertatea morală și pentru a respecta Legea lui Dumnezeu. Dintre femei, o avem pe virtuoasa Suzana, care a ales mai degrabă moartea decât păcatul. Dacă Nino nu ar fi cedat mângâierilor Semiramidei, ea i-ar fi rămas supusă pentru toată viața. Deci, statornicie și curaj; numai prin acestea ne vom păstra autoritatea/suveranitatea minții și libertatea morală.

Exemplul lui Nino ne învață că trebuie să ne temem nu numai de puterea obișnuinței de a păcătui, ci și că a păcătui chiar și numai o dată este primejdios și înspăimântător. Pentru aceasta, este de trebuință să fugim cu toată puterea de păcat. Totuși, dacă am păcătuit, să ne pocăim cât de repede putem ca să nu devenim robi ai păcatului. Sfântul Vasile cel Mare zice: „dacă este atât de înspăimântător a păcătui, cu cât mai înspăimântător este să stăruim în păcate?” Dumnezeiescul Gură de Aur zice și el: „Nu este înspăimântător a păcătui, ci după căderea în păcat, să a rămâi/zaci la pământ și să nu te ridici; a-ți ascunde slăbiciunea stărilor tale cu gânduri de disperare, rămânând totodată nesimțitor și ignorant cu bună știință față de propriile-ți îndatoriri.” Și iarăși: „a păcătui,

¹³ Vezi Rom. 7: 22 [n. tr].

este, poate, omenesc; dar a stării în păcat, atunci nu mai este omenesc ci cu desăvârșire satanicesc/diavolesc.

4. DESPRE ADEVĂRATA POCĂINȚĂ ȘI ROADELE SALE

Înțeleptul Didim [cel Orb] zice că adevărata pocăință curățește mintea celui ce se pocăiește.

Sfântul Nil afirmă că o pocăință bună este de mare folos pentru mântuire; pentru aceasta, trebuie ca ea să fie cultivată/lucrată/împlinită permanent, ca să ne putem mântui și să nu ne pierdem; căci atunci când vă întoarceți cu suspine, zice proorocul, (Is. 30: 15) atunci vă veți mântui. *Căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăință spre mântuire, fără părere de rău* [Rom. 7: 10]. Nimeni nu a pierit vreodată folosind puternicul leac al pocăinței.

Sfântul Ioan Gură de Aur: „Pocăința este pricina Împărăției Cerurilor, intrarea în rai, bucuria veșnicei desfătări. Cel ce se pocăiește pentru răul ce l-a săvârșit, chiar dacă nu dovedește o pocăință pe măsura păcatelor sale, cu toate acestea, el va primi o răsplată pentru pocăința sa.”

Clement Alexandrinul: „Cel care a avut înainte o viață stricată și ticăloasă, dacă în urmă se pocăiește, prin timpul de după pocăință, șterge păcatele viețuirii sale cele rele de mulți ani.” Și iarăși: „A te pocăi cu nefățărnicie înseamnă a te opri de la păcat și a nu te mai uita în urmă.” Și în altă parte: „Nu este bine să păcătuiești, dar bine este să te pocăiești; la fel cum este de dorit să fii sănătos în toată vremea, este de dorit să te și recuperezi după boală..., deci cel ce a făcut mari fapte bune în viața lui, dacă însă la sfârșitul vieții a alunecat spre păcat, zadarnice sunt toate ostenele lui de dinainte”

Sfântul Vasile cel Mare sfătuiește: „Nu deznădăjdui, nici nu înceta a te ruga, ci apropie-te, chiar dacă ești păcătos, ca să-L slăvești pe Stăpânul și să-I dai pricină să-ți arate bunăvoința Lui atunci când păcatele îți sunt iertate. Tot așa, dacă îți este teamă să te apropii, ai împiedicat mărinimia Sa și ai trecut cu vederea nemăsurata Lui bunătate.” Și iarăși: „Am fost vătămați prin păcate? Să ne vindecăm prin pocăință; totuși, pocăința fără post este zadarnică.”

DESEN

5. DESPRE CHEMAREA PĂCĂTOȘILOR, ADRESATĂ DE IUBITORUL DE OAMENI DUMNEZEU

Prin toți proorocii, Dumnezeu i-a chemat la pocăință pe toți cei ce au păcătuit. Prin proorocul Maleahi, El îi cheamă astfel: *Întoarceți-vă către Mine, și Eu Mă voi întoarce către voi, zice Domnul Savaot* (Mal. 3: 7).

Prin Proorocul Ieremia, El îi mustră astfel: *Așadar să se întoarcă fiecare de la calea lui cea rea; îndreptați-vă căile și purtările voastre* (Ier. 18: 10).

Prin proorocul Isaia, El zice: *Eu sunt Domnul, și nu este alt Dumnezeu afară de Mine. Dumnezeu drept și izbăvitor nu este altul decât Mine. Întoarceți-vă către Mine și veți fi mântuiți, voi cei ce locuiți ținuturile cele mai îndepărtate ale pământului!* (Is. 45: 21-22)

Prin proorocul Ioil, Dumnezeu cheamă la pocăință zicând: *„Întoarceți-vă la Mine din toată inima voastră, cu postiri, cu plâns, cu tânguire.” Sfășiați inimile și nu hainele voastre, și întoarceți-vă către Domnul Dumnezeul vostru, căci El este milostiv și îndurat, încet la mânie și mult-milostiv și-I pare rău (Se căiește) de răul pe care L-a trimis asupra voastră* (Ioil 2: 12-13).

Prin proorocul Zaharia, Dumnezeu cheamă la pocăință zicând: *Întoarceți-vă către Mine, zice Domnul Savaot* (Zah. 1: 2).

Iar prin proorocul Iezechiel, El zice: *Căci Eu nu voiesc moartea celui ce moare. Pocăiți-vă și vă întoarceți de la toată necucernicia și necredința. De ce să muriți voi, casa lui Israel?* (Iez. 18: 30-31).

Înaintemergătorul a fost un prooroc al pocăinței. Însuși Mântuitorul a venit și a propovăduit pocăința și iertarea păcatelor: *Veniți la Mine, toți cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pe voi* (Mt. 11: 28). Dumnezeiescul Gură de Aur, tâlcuind acest verset, zice: Nu cutare și cutare, ci toți veniți la Mine, toți cei împovărați, toți cei întristați, toți cei cu păcate! *Veniți*, nu ca să vă pedepsesc, ci ca să vă iert păcatele! *Veniți*, nu pentru că am nevoie să Mă slăviți, ci pentru că doresc mântuirea voastră. Că *Eu vă voi odihni pe voi!* N-a spus numai: *Vă voi mântui*, ci ceea ce-i cu mult mai mult: *Vă voi da deplină odihnă!*¹⁴ Mai mult, pentru a-Și arăta marea Sa iubire de oameni și pentru a-i face pe păcătoși să se grăbească spre pocăință, El le descoperă tainele cerului: *Că așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește, decât pentru nouăzeci și nouă de drepti, care n-au nevoie de pocăință* (Lc. 15: 7)

„Dumnezeu nu se pleacă degrab spre cei ce păcătuiesc, ci le dă timp de pocăință pentru vindecarea și îndreptarea greșalei,” spune Sfântul Nil.

Predica Apostolilor a avut ca scop propovăduirea pocăinței la toate neamurile, începând de la Ierusalim: *...că așa este scris și așa trebuie să pătimească Hristos și așa să învieze din morți a treia zi. Și să se propovăduiască în numele Său pocăința spre iertarea păcatelor la toate neamurile, începând de la Ierusalim* (Lc. 24: 47).

¹⁴ *Omiliile la Matei*, Om. XXXVIII, 2, PSB 23, trad. introd. și note de Pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române [E.I.B.M.B.O.R], 1994, p. 469 [n. tr.].

FOTOGRAFIE (pentru scanat)

Sfântul Nectarie, aflat în profundă contemplație și rugăciune în ultimii ani ai vieții sale.

PARTEA a II - a
MĂRTURISIREA

2. DESPRE SPOVEDANIE

Spovedania este o mărturisire sinceră și de bunăvoie a păcatelor pe care le-am săvârșit, fără rușine sau rezerve, ci cu osândire de sine/învinovățire și zdrobire, în fața persoanei numită de Biserică pentru iertarea păcatelor.

Pentru a fi adevărată și a-și atinge scopul, spovedania trebuie să fie de bunăvoie și sinceră. O spovedanie în grabă sau nesinceră nu va da nici un rod, deoarece nu este o descoperire a inimii, o expresie a unei remușcări adânci și nici un semn al unei dorințe pentru vindecare [engl. treatment]. Spovedania trebuie făcută fără jenă sau rezerve, ci cu curaj și cu reproș față de sine/mustrare de conștiință, deoarece curajul este expresia părăsirii păcatului și dispoziția de a descoperi păcatul; rușinea, sfiala denotă o lipsă de curaj.

Spovedania trebuie făcută cu zdrobire de inimă. Aceasta confirmă o schimbare autentică a minții,¹⁵ exprimă o tristețe pentru încălcarea poruncilor lui Dumnezeu, cu Care încercăm să ne împăcăm.¹⁶ Fără zdrobirea inimii, spovedania dovedește o lipsă de simțire profundă a vinei pentru încălcarea Legii Dumnezeiești. Spovedania adevărată și lucrătoare este cea însoțită de pocăință sinceră și schimbarea minții; numai această spovedanie aduce roadele mântuirii. Pentru aceasta, este de trebuință ca cel ce dorește să se mărturisească, să se ducă la părintele său duhovnic și să-și deschidă inima pentru a-și descoperi adâncurile lui cele ascunse și neștiute, fără jenă sau rezerve, căutând să satisfacă¹⁷ Dreptatea Dumnezeiască și să se împace cu Dumnezeu, pentru a-și vindeca sufletul și a dobândi mântuirea.

¹⁵ Pocăință [n. tr.].

¹⁶ e. xile, wsi j (a te împăca) = a câștiga sau a redobândi bunăvoința lui Dumnezeu. Din cauză că acest cuvânt a fost greșit interpretat de Biserica Romano-catolică, și deoarece el revine destul de des în carte, am socotit de cuviință să dăm o explicație. Folosind acest cuvânt, Sf. Nectarie nu se depărtează de tradiția ortodoxă. De pildă, Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă: „Cel ce postește este înaripat,... și Îl împacă pe Dumnezeu” (*Omilii la Matei*, 57, 4, ed. cit. p. 667, în trad. rom. Este redat prin „pogoară mila lui Dumnezeu”). Sf. Vasile spune: „Să ne împăcăm cu Domnul prin pocăință și mărturisire.” În treapta a 28-a a Scării Sfântului Ioan, citim: ...cu un singur cuvânt, vameșul și fiul risipitor l-au împăcat pe Dumnezeu cu ei” [Filocalia, Vol. IX, 1980, p. 404].

¹⁷ Sintagma „a satisface Dreptatea Dumnezeiască” a fost folosit adesea de către teologi romano-catolici precum Anselm de Canterbury, mai ales în legătură cu purgatoriul. Totuși, Biserica ortodoxă nu acceptă nici purgatoriul, nici această viziune „unilaterală” care accentuează nepermis de mult nevoia satisfacerii suveranității dumnezeiești, deoarece aceasta nu adoptă o poziție adecvată în privința iubirii lui Dumnezeu, manifestată în jertfa Dumnezeu-Omului Iisus Hristos. Sfântul Evanghelist Ioan scrie că: *Dumnezeu atât de mult a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat...* (In. 3: 16). Sf. Nectarie, în acord desăvârșit cu Biserica ortodoxă, spune: „Biserica catolică crede că există un foc curățitor – Purgatoriul, adică un loc sau o stare prin care ne putem împăca cu Dumnezeu (*status expiationis*), unde sufletele acelora care au murit înainte de a primi iertarea păcatelor lor mai mici (ori a acelora care au primit iertarea, dar nu au împlinit perioada de pocăință pentru păcatele săvârșite), îndură pedepse pentru a satisface Dreptatea Dumnezeiască, până ce, prin aceste chinuri, se vor învrednici de lumina cea veșnică... Ideea conform căreia, păcătosul care s-a pocăit înainte de moarte, are încă obligația să dea încă o formă de satisfacție Dreptății Dumnezeiești pentru păcatele sale, și că pentru aceasta trebuie să treacă printr-o suferință trecătoare în focul Purgatoriului, pe lângă cea suferită în timpul vieții, este cum nu se poate mai greșită... Dacă există păcătoși care trebuie să sufere chinuri după moarte, chiar dacă s-au pocăit înainte de a muri, aceasta este o excepție. Aceasta pentru că, după învățătura Bisericii ortodoxe, nu au adus roade vrednice de pocăința lor, drept care nu sunt curățiți pe deplin de păcatele lor... În vreme ce, conform învățăturii Bisericii catolice, sufletele acestor morți sunt chinuite în Purgatoriu din pricină că nu au îndurat pedepsele temporare

Cei ce au păcătuit și nu se spovedesc din cauza rușinii, își pricinuesc moarte sufletului lor tocmai din pricina acestei rușini. Acești oameni suferă ca și bolnavii care nu se grăbesc să alerge la doctori tot din pricina rușinii: înfrânți de boală, sunt degrabă trimiși în Iad.

Cel ce a păcătuit trebuie să-și mărturisească păcatele pentru a fi mântuit. Prin proorocul Isaia, Dumnezeu poruncește: *...mărturisește-ți fărădelegile tale, ca să te îndreptezi, (pentru că) Eu sunt Cel ce șterge fărădelegile tale* (Is. 43: 25).

celor ce se rușinează să facă o spovedanie de suflet mântuitoare, Sfinții Părinți le spun că rușinea, dacă putem numi rușine ceea ce rezultă de pe urma spovedaniei, aduce har și slavă. Înțeleptul Sirah zice și el: *Căci este rușine care aduce păcat și este rușine care aduce slavă și har* (Înț. lui Iisus Sirah, 4: 23).

Nu te sfi să mărturisești păcatul, astfel încât 1) prin rușinea de acum să eviți rușinea ce va să fie în viața de apoi – deoarece și aceasta face parte din chinurile viitoare, și 2) să dovedești că într-adevăr ai urât păcatul, defăimându-l și biruindu-l ca pe un tiran. Părinții recomandă să ne grăbim, deoarece Dumnezeu ne-a rânduit timpul mântuirii doar în această viață. Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Pentru cei morți, în Iad nu mai există mărturisire și îndreptare, fiindcă Dumnezeu a limitat călăuzirea și lucrarea la această viață; în vreme ce în cealaltă viață, cercetarea faptelor.” Același dumnezeiesc Părinte învață că este cu neputință să scăpăm de rușinea ce ne va cuprinde din pricina faptelor noastre, căci dacă aici nu ne mărturisim din pricina rușinii, acolo ne vom umili în fața a miriade de oameni. Iată cuvintele Dumnezeiescului Părinte: „Dacă aici, în fața unei singure persoane, nu suportăm rușinea, ce vom face atunci, în fața miilor de miriade? Gândește la cum va fi scaunul de judecată al lui Dumnezeu; gândește-te la păcatele pe care le-ai făcut. Chiar dacă tu uiți păcatele, Dumnezeu nu le uită; dar, dacă tu nu-ți vei șterge păcatele prin pocăință și mărturisire, El va pune totul în fața ochilor tăi.” Și iarăși: „Mulți dintre cei ce păcătuiesc, spun: „Mă simt tare rușinat. Cum mă voi apropia de Dumnezeu? Cum Îl voi implora? Aceștia suferă de o *evlavie drăcească*. Nu aveți nici un fel de îndrăzneală? Încercați și nu vă temeți, pentru a dobândi multă îndrăzneală. Cine este Cel Ce voiește să se împace cu tine? Este Cel Ce foarte tare dorește să te slobozească de păcatele tale, este Dumnezeu. Nu tânjești tu după izbăvirea ta cât El dorește el mântuirea ta.”

Înțeleptul Sirah îndeamnă: *nu te rușina să-ți mărturisești păcatele*. (Înț. lui Iisus Sirah, 4: 26) Iar Iov spune: *Acoperit-am eu, ca lumea cealaltă, păcatele mele, ascunzând, în sânul meu, greșala făptuită, pentru că, adică, mă temeam de zarva cetății și mă înspăimânta disprețul cetățenilor în fața îndrăzneței mele mărturisiri* (Iov 31: 33-34).

Sf. Vasile cel Mare spune că, din pricină că am păcătuit cu trupul, este de trebuință/suntem obligați să ne mărturisim, fără teamă, cu propria gură. Iată cuvintele lui: „Oare nu am păcătuit atunci când ne-am predat păcatului mădularele trupului pentru a lucra fărădelegea? Haideți atunci să ne mărturisim cu gura, folosindu-ne de același instrument pentru risipirea păcatului. Ai fost lacom? Plătește. Te-ai apucat de beție? Postește. Ai fost trufaș? Smerește-te. Ai fost pizmaș? Consolează-te. Ai ucis? Suferă

pentru păcatele săvârșite în această viață, pentru a satisface astfel Dumnezeiasca Dreptate, drept pentru care ele se vor chinui o perioadă de timp pentru a împlini această satisfacție” (Peri. Aqavasi, aj yuch/j [Despre nemurirea sufletului] Atena, ed. N. Panagopoulos, pp. 165-167). De aceea, atunci când Sfântul Nectarie se referă la „satisfacerea Dreptății Dumnezeiești,” el vorbește de pocăința care se exprimă printr-un mod de viață autentic și virtuos.

mucenicie sau suferă lucruri asemănătoare muceniei; silește-ți/chinuiește-ți trupul prin mărturisire. Iar apoi, după mărturisire, vei fi vrednic a cânta Domnului în psaltire cu zece strune.”

Iată ce le spun Părinții celor ce amână spovedania de pe-o zi pe alta: „Nu folosești nimic amânând sau rușinându-te a-ți descoperi gândurile tale; mai degrabă, ceea ce faci tu este aceea că, prin ceea ce faci, dai a se înțelege că vrăjmașul ți-a încredințat o taină, și că îți este teamă să te lupți pentru a scăpa de iubirea lui. Să-ți descoperi aceasta celor duhovnicești.” Înțeleptul Sirah ne sfătuiește spunând: *Mai înainte de judecată ispitește-te pe tine, și în ceasul judecării vei afla milă* (Înț. lui Iisus Sirah, 18: 20). Iar Domnul spune: *Luați aminte, privegheați și vă rugați, că nu știți când va fi acea vreme. Este ca un om care a plecat în altă țară și, lăsându-și casa, a dat puterea în mâna slugilor, dând fiecăruia lucrul lui, iar portarului i-a poruncit să vegheze. Vegheați, dar, că nu știți când va veni stăpânul casei: sau seara, sau la miezul nopții, sau la cântatul cocoșilor, sau dimineața. Ca nu cumva venind fără veste, să vă afle pe voi dormind. Iar ceea ce zic vouă, zic tuturor: Privegheați!* (13: 33-37).

Cei ce se duc la spovedanie din obișnuință sau cu pretenții, cei ce-și mărturisesc păcatele cu fățarnicie/(în mod) nesincer/cu ipocrizie și, din pricina rușinii, își osândesc păcatele aducând scuze,¹⁸ cei se îndreptățesc pe ei înșiși acuzându-i pe alții, aceștia batjocoresc nebunește pe Dumnezeu. Ca Unul Care le știe pe toate, Dumnezeu nu poate fi înșelat. Cei ce-și ascund păcatele suferă ca și cei ce-și ascund de doctori durerile și pricinile lor, din cauza rușinii.

Unor astfel de oameni, David li se dă ca pe un exemplu, spunând: *Păcatul meu l-am cunoscut și fărădelegea mea n-am ascuns-o, împotriva mea* (Ps. 31: 5). Și iarăși: *Că fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi îngriji pentru păcatul meu* (Ps. 37: 18). Și iarăși: *Zis-am: „Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului;” și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu* (Ps. 31: 6).

Solomon notează: *Omul drept se învinuie pe sine când începe să vorbească* (Pilde 18: 17). Și iarăși, spun pildele: *Cel ce ascunde dușmănia dospește vicleșugul, dar se descoperă prin aceea că-n adunări și-arată păcatele* (Pilde 26: 26). Cel ce a păcătuit, dacă-i este milă de sufletul său, nu-și poate îngădui să-și piardă timpul, ci trebuie să se pocăiască neîntârziat, și să se apropie de spovedanie, aflând astfel multă putere pentru împiedicarea păcatului. Sfântul Nil spune: „învățătura duhovnicească știe cum să împrăștie fumul răutății/răului din sufletele noastre”.

Dracii voiesc să ne distrugă, dar atunci când ne pocăim și ne spovedim, ei nu-și mai ating ținta, împlinind astfel Scriptura care zice: *Pofta păcătoșilor va pieri* (Ps. 111: 10). Sfântul Nil notează că: „Mare lucru este să nu consimți cu păcatul; totuși, dacă se-ntâmplă să greșim prin înșelăciunea vrăjmașului, trebuie să facem bine și să fugim cu nădejde spre Dumnezeu, din pricină că oamenii sunt înclinați către cele contrare” [engl. opposing evils]. Sfântul Vasile cel Mare spune că: „Cel ce pofteste mântuirea, nu are nevoie de anumite vremi pentru ea; dacă tâlharul ar fi fost nepăsător, acum el n-ar mai fi fost mântuit; dar prin simpla lui credință, el a câștigat neprețuita comoară a Împărăției.”

Iov afirmă următoarele: *...când inima-i gândește omului întoarcerea la Domnul, spunându-i acestuia păcatul său întreg și-și va vâdi de față cu toți fărădelegea; atunci el (Domnul) nu-l va lăsa să cadă în moarte și-i va înnoi trupul ca varul pe perete și oasele*

¹⁸ În sprijinul acestora [n. tr.].

lui iarăși cu măduvă le-o umple și fragedă-i va face carnea, ca de prunc, și-i va reda lui însuși bărbatul între oameni (Iov: 33: 23-26).

Didim spune că: „pocăința pentru păcatele săvârșite, curățește mintea celui ce se pocăiește”.

Sfântul Ioan Scărarul spune: „dreptul judecător ne poruncește să ne mărturisim chiar și celorlalți. Căci ranele descoperite nu se vor mări, ci se vor tămădui.”¹⁹ Precum ouăle păsărilor, încălzite în cuiabar, nasc viață, așa și gândurile nearătate se umplu de viață (prin puterea dracilor) și înaintează la fapte.²⁰ Iată cât de mari și cât de multe sunt foloasele unei spovedanii prompte și sincere.

Și încă, proorocul Isaia ne sfătuiește să fim foarte pregătiți: *Căutați-l pe Domnul, și când Îl veți afla, chemați-L; iar când El Se va apropia de voi, atunci să-și părăsească necredinciosul căile și nelegiuitul sfaturile și să se întoarcă la Domnul și va afla milă, și la Dumnezeu vostru să se întoarne, că El cu îmbeșugare va ierta păcatele* (Is. 55: 6-7).

Sfântul Grigorie Teologul învață și el despre metoda de îndreptare a păcatelor săvârșite. El spune: „Înconjoară-te cu cenușă, lacrimi, suspine; dobândește îndreptarea prin mărturisire și printr-un comportament cinstit: de nimic nu se bucură Dumnezeu mai mult decât de îndreptarea și izbăvirea omului, pentru fiecare/de dragul fiecărui cuvânt și taină care au loc”.

Cu toate acestea, spovedania cere aflarea unui doctor experimentat și priceput/iscusiț. Iată ce spune un sfânt părinte despre această trebuință: „Așa cum oamenii refuză să-și descopere oricui durerile trupești, ci numai celor pricepuți în tratarea unor astfel de boli, în mod asemănător, mărturisirea păcatelor trebuie să fie făcută în fața celor ce sunt în stare să asigure/ofere un tratament.” Pentru aceasta, trebuie să fim foarte atenți atunci când căutăm doctori pricepuți și capabili de a vindeca rănila lăuate în inimă de păcate. Datorită gravității rănilor și a diferitelor patimi, lucrarea are un caracter urgent. Este o grijă presantă datorită primejdiei iminente. Așa cum doctorul nepriceput trimite mulți oameni către porțile Iadului, în același fel, duhovnicul incapabil și neglijent, trimite multe suflete în Iad. Ce rău îngrozitor pentru ca cineva să afle moartea în timp ce caută vindecare. Cine poate socoti marea această nenorocire? Cine ar putea să jelească o asemenea pierdere/pagubă? Trebuie ca ochii să se prefacă în izvoare de lacrimi pentru a plânge cum se cuvine această nenorocire. Vai! Vai celor ce pretind a fi părinți duhovnici și/dar careucid sufletele acelor pe care îi spovedesc. Vai celor care cer bani pentru iertarea păcatelor, în loc de zdrobire, smerenie și împăcare cu Dumnezeu printr-o viață adevărată de virtuți. Vai celor care caută să vândă iertarea faptelor rele în schimbul unei răsplate. Vai fățarnicilor care fățărăsc evlavia pentru a-i înșela pe alții și a profita de ei, care predică evlavia pentru a câștiga bani. Vai celor care făgăduiesc rugăciuni și canoane/acatiste celor care au păcătuit pentru a primi arginți. Vai vânzătorilor de suflete care vând dracilor sufletele creștinilor în schimbul a câteva monezi! Vai celor ce învață minciuna/mincinos! Partea lor va fi cu tatăl lor, diavolul, tatăl minciunilor.

Iubiți credincioși! Dumnezeu nu are nevoie de nimic și de nimeni, fiindcă Lui nu-I lipsește nimic. De aceea, nu oferiți rugăciuni și canoane/acatiste exterioare/într-un mod exterior pentru a satisface Dreptatea Dumnezeiască pe care a-ți jignit-o, ca să-L /vă

¹⁹ *Scara*, IV, 13, în Filocalia, Vol. X, ed. rom. 1980, p. 83 [n. tr.].

²⁰ *Scara*, XVI, în Filocalia, Vol. X, partea a III-a, 12, p. 371. Sfântul Ioan Scărarul adaugă: „Nimic nu dă o așa de mare putere demonilor ca gândurile pe care le frământăm nemărturisite în inimă” [n. tr].

împăcați, chipurile, cu mâniosul Dumnezeu.²¹ Numai prin acestea nu dobândești nimic. Ai păcătuit? Simți povara păcatului? Te mustră conștiința? Caută să te ușurezi. Caută să stingi/oprești mustrarea conștiinței. Părintele duhovnic este singurul doctor. Caută mai degrabă un tratament decât rugăciuni și acatiste/canoane. Dar chiar dacă ceri unele ca acestea, totuși nu neglija tratamentul. Atunci când ne îmbolnăvim, învață Apostolul Iacob, cerem rugăciuni, dar suntem unși și cu untdelemn (Iac. 5: 14). La fel și aici, căutați leacul, și dacă sunteți bogați, cereți rugăciuni sfinților pentru a se ruga pentru voi, rugându-vă și voi împreună cu ei. Rugăciunile celor ce se roagă cu voi trebuie să fie o expresie a dorinței voastre arzătoare de a vă împăca cu Dumnezeu. Cu toate acestea, dacă sunteți neglijenți, răsplata pentru rugăciunile altora nu vă va fi de nici un folos, din pricină că nu v-ați îmbunătățit moralicește cu nici un chip.

Iubiților, noi vorbim de naștere etică. Vorbim despre călăuzire creștină. Vorbim despre o viață virtuasă și modestă. Suntem pentru o relație strânsă cu Dumnezeu. Vorbim despre desăvârșire și sfințenie. Dacă am ajuns să putem vorbi de așa ceva, deja noi participăm la viața veșnică. De aceea, dacă nu ne nevoim, nu am împlinit nimic. Și atunci, rugăciunile părinților duhovnici sunt zadarnice/se zădărnicesc, canoanele de pocăință, acatistele și alte rugăciuni de acest fel ale preoțimii se fac deșarte, cele patruzeci de Liturghii se zădărnicesc și ele, atunci când sunt săvârșite pentru o persoană nepocăită care nu s-a împăcat cu Dumnezeu și care trăiește încă în păcat. Ne mântuim prin zdrobirea inimii și spovedanie adevărată/curată/sinceră.

²¹ Cum trebuie să înțelegem această mânie a lui Dumnezeu? Sf. Teognost spune: „Nu vom fi pedepsiți și osândiți în veacul ce va să fie pentru că am păcătuit, o dată ce am primit o fire nestatornică și schimbăcioasă. Ci fiindcă, păcătuiind, nu ne-am pocăit, nici nu ne-am întors de la calea cea rea spre Domnul, după ce am primit putere și vreme pentru pocăință, ca să arătăm și mai mult că dumnezeirea e bună și nu, dimpotrivă, pătimașă, ca una ce pedepsește și se mânie. Dar El pedepsește păcatul și nu pe noi. Căci El este în afară de orice patimă și pedeapsă, deși se zice că se conformează faptelor și dispozițiilor noastre, întorcând fiecăruia după valoarea celor făcute în viață (Filocalia, Vol. IV, Harisma, București, 1994, Teognost, cap. 47, p. 285).

Hristos cu fecioarele înțelepte.

Fecioarele nebune.

DESEN

1. SPOVEDANIA ESTE NECESARĂ/NECESITATEA SPOVEDANIEI

Spovedania este necesară pentru următoarele motive: 1) pentru că este poruncă de la Dumnezeu; 2) pentru că aduce și restabilește pacea dintre Dumnezeu și om; și 3) pentru că-i folosește omului atât moralicește cât și duhovnicește [engl. morally and spiritually].

Cunoaștem din Sfintele Scripturi – din Noul și Vechiul Testament - că spovedania este o poruncă a lui Dumnezeu. Vorbind în numele lui Dumnezeu, Moise le spune fiilor lui Israel următoarele: *Spune fiilor lui Israel: Dacă un bărbat sau o femeie va face vreun păcat față de un om, și prin aceasta vă păcătui împotriva Domnului și va fi vinovat sufletul acela, să-și mărturisească păcatul ce a făcut și să întoarcă deplin aceea prin ce a păcătuțit și să mai adauge la aceea a cincea parte și să dea aceluia față de care a păcătuțit. (Num. 5: 6-7). Și iarăși: dacă un suflet păcătuțește... să-și mărturisească păcatul pe care l-a săvârșit... și să-l plătească pe de-a întregul; pentru ceea ce a păcătuțit el cu privire la lucrul cel sfânt, va plăti prețul acestuia și va mai adăuga a cincea parte din preț;... Iar pentru greșeala sa va duce din turmă un berbec fără meteahnă, prețuit după măsura păcatului (Lev: 6). În Pildele lui Solomon se spune astfel: Cel ce-și acoperă propria răutate nu va propăși, dar cel ce cu grai se învinuie pe sine va fi iubit (Pilde 28: 13) Toți proorocii, David în mod deosebit, poruncesc mărturisirea.*

Spovedania a fost întotdeauna o consecință/urmare a pocăinței. Cei ce au venit la propovăduitorul pocăinței, Proorocul, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan, își mărturiseau păcatele înainte de a fi botezați. Iată cuvintele Evanghelistului: *Atunci a ieșit la el Ierusalimul și toată Iudeea și toată împrejurimea Iordanului. Și erau botezați de către el în râul Iordan, mărturisindu-și păcatele (Mt. 3: 5-6). Vedem astfel că spovedania este o poruncă dumnezeiască și, ca atare, este necesar să fie săvârșită cu exactitate pentru mântuirea cel ce se pocăiesc.*

În Noul Testament, porunca a dobândit un nou înțeles. Spovedania este ușa de intrare în Creștinism, așa cum bine s-a arătat la mărturisirea celor ce erau botezați în Iordan de către Sfântul Ioan. Acest Botez a fost o anticipare a Creștinismului; iată ce spunea el: *Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după Mine este mai puternic decât mine; Lui nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc (Mt. 3: 11).*

Avem de asemenea mărturie în Faptele Apostolilor. Apostolul Luca relatează cum au trecut efesenii la Creștinism; el notează că aceștia veneau să-și mărturisească păcatele chiar și în fața altora. Iată cuvintele Apostolului: *Și mulți dintre cei ce crezuseră veneau ca să se mărturisească și să spună faptele lor (Fapte 19: 18).*

Rugăciunea „Tatăl nostru” este o spovedanie zilnică și continuă: cererea de iertare a păcatelor este o mărturisire a păcatelor.

Apostolul Iacov, fratele Domnului, îndeamnă și el la spovednie spunând: *Mărturisiți-vă deci unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului (Iac. 5: 16). Sfântul Ioan Evanghelistul spune că: Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea (1 In. 1: 9). Spovedania, ca o veche taină a*

Bisericii, este menționată de Irineu,²² de Tertullian,²³ de Clement Alexandrinul,²⁴ de Origen,²⁵ și de Ciprian²⁶ și de alții.

Vechii greci priveau mărturisirea ca pe ceva necesar și folositor; ca unii care erau inițiați în misterii eleusine și samotraciene,²⁷ ei își mărturiseau în prealabil păcatele (Plutarh, *Despre Sparta: Zicale*). Socrate considera că mărturisirea este mântuitoare: „Dacă greșești, tu însuși sau altcineva căruia îi porți de grijă, de bună voie să te duci acolo unde se plătește cel mai repede vina, la judecător, întocmai ca la medic, grăbindu-te ca nu cumva învechirea bolii să facă sufletul cangrenos și incurabil” (Platon, *Gorgias*)²⁸.

Pitagora spunea și el: „nu încerca să-ți acoperi păcatele cu cuvinte, ci tratează-le cu reproș.” Iar Aristotel afirmă: „omul care-și mărturisește sincer păcatul pe care l-a făcut, nu e departe de curăție”.

Spovedania este într-adevăr o poruncă dumnezeiască pentru că este o poruncă/dispoziție/îndemn [injunction] a inimii. Omul care a păcătuit își simte inima împovărată și nu-și află liniștea/și nu se ușurează decât dacă-și mărturisește păcatul înaintea lui Dumnezeu. Sfânta Scriptură mărturisește – ca pe cel mai vechi exemplu – mărturisirea lui Lameh, care cu tristețe a mărturisit soțiilor sale faptul că omorâse un om (Fac. 4: 23-24).

În urma păcatelor săvârșite, cele mai vechi civilizații ofereau divinității sacrificii de pace.²⁹ Oferind aceste sacrificii, ei își mărturiseau păcatele. Aceste rugăciuni adresate de pe tot cuprinsul pământului unui zeu, reprezintă un fel anume de mărturisire simultană către divinitate a rasei umane. Sacrificiile de pace sunt un fel anume de mărturisire lucrătoare a păcatului și a vinei acelora care care le oferă. Omul care nu-și mărturisește păcatele nu-și va găsi niciodată pacea deoarece refuză să se apropie vreodată de Dumnezeu. Cel ce nu-și va mărturisi păcatul său se va afla permanent sub greutatea vinei și a depărtării de Dumnezeu.³⁰ Sufletul caută să se mărturisească fiindcă conștientizează dumnezeiasca poruncă. El își dă seama că este singurul mijloc de realizare a armoniei și

²² Irineu de Lyon (217-302) în scrierea sa, *Împotriva Ereziilor*, scrie despre cei ce se spovedesc în Biserică următoarele: „Cei ce s-au întors la Biserica lui Dumnezeu – un fapt care se întâmplă des – au trecut și prin mărturisire”.

²³ Tertullian (145-220 A.D.): *Despre pocăință*, Capitolele 2, 4, 9 și 10, p. 207 și urm.

²⁴ Clement Alexandrinul (218 A. D.) spune despre cei ce se mărturisesc cu pocăință: „’Cei ce seamănă,’ zice, ‘cu lacrimi, vor secera cu bucurie;’ adică aceia care se mărturisesc cu pocăință” (*Stromate*).

²⁵ Origen (185-254 A. D.): *La Levitic*, Omilia a II-a, Cap. 4.

²⁶ Ciprian (200-258 A. D.) *Epistole*, 54 și 59.

²⁷ Samothrace: o insulă grecească în Nordul Mării Egee. Eleusis: un oraș din vechea Grecia situat la Nord-Vest de Atena. Misteriile care aveau loc în aceste două localități erau niște ritualuri religioase secrete din vechea Grecia, celebrate primăvara în cinstea lui Demeter și Persefona; ele simbolizau moartea și învierea anuală a vegetației.

²⁸ Platon, *Opere I*, 1975, 480a, 337 [n. tr.].

²⁹ Prin aceste sacrificii se încerca înlănzirea sau potolirea mâniei unei divinități cu care jertfitorii voiau să se împace [n. tr.].

³⁰ Nu numai că ne depărtăm de Dumnezeu atunci când păcătuim, dar I ne facem și dușmani. Nu e nevoie să ne ridicăm mâinile pentru a ne lupta cu Dumnezeu; când mintea noastră nu se supune voii dumnezeiești, ne aflăm în vrăjmășie cu El. Despre această vrăjmășie a minții, Proorocul Miheia spune: *Dar mai-nainte vreme poporul Meu prin vrajbă s-a ridicat cu fața-mpotriva păcii Lui* (Mih. 2: 8). Iar Apostolul Pavel: *Căci dorința cărnii este moarte dar dorința Duhului este viață și pace; Fiindcă dorința cărnii este vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu, căci nu se supune legii lui Dumnezeu, că nici nu poate. Iar cei ce sunt în carne nu pot să placă lui Dumnezeu* (Rom. 8: 6). Și iarăși, Iacov, fratele Domnului spune: *Preadesfrânaților! Nu știți, oare, că prietenia lumii este vrăjmășie față de Dumnezeu* (Iac. 4: 4).

împăcării cu Dumnezeu, pe Care Îl simte mâniat de păcatele lui pe care caută să și le răscumpere/pentru care caută să dea satisfacție, și pentru ca Dumnezeu să nu-l părăsească, ci să Se facă milostiv și iertător față de păcatele lui.

La fel cum dorința de mărturisire este un imbold imanent sau firesc, tot astfel, dorința de a-L mulțumi/a-L împăca pe/a-I da satisfacție lui/împăcare cu Dumnezeu este o sugestie lăuntrică care-l îndeamnă pe om spre spovedanie. Sufletul este conștient că a păcătuit împotriva lui Dumnezeu, simțindu-se obligat să satisfacă Dreptatea Dumnezeiască, astfel că, în acest fel, el va afla tratament și vindecare.³¹ Numai Biserica a primit autoritatea de a a-l împăca pe om cu Dumnezeu și de a-i da vindecare. Iată de ce persoana care a păcătuit se simte obligată să alerge la Biserică; numai Ea îl poate împăca pe om cu Dumnezeu. Așa cum vom demonstra cel ce urmează, rolul și misiunea Bisericii dă mărturie de aceasta,

³¹ Satisfacerea Dreptății Dumnezeiești are ca scop tratamentul și vindecarea sufletului. Iată ce spune Sfântul Talasie: „Pocăința naște păzirea poruncilor; iar păzirea poruncilor aduce curăția sufletului... Luptă pentru poruncile lui Hristos până la moarte; căci curățindu-te prin ele, vei intra în viață.” (Filocalia, *Talasie Libianul*, Vol. IV, Harisma, București, 1994, suta a doua, 77, 80, p. 30).

3. DESPRE IERTAREA PĂCATELOR

Cel ce a păcătuit împotriva lui Dumnezeu are nevoie de împăcare. Venirea Domnului nostru Iisus Hristos și puterea³² de a ierta păcatele dată Apostolilor Săi dă mărtuire de aceasta. Dacă iertarea păcatelor nu ar fi fost necesară pentru vindecarea sufletului, atunci nici iertarea păcatelor lumii nu ar fi fost necesară pentru ca Apostolii să fie împuterniciți cu o asemenea autoritate atunci când au fost trimiși să propovăduiască Evanghelia. Credința în Hristos și Botezul ar fi fost suficiente, drept pentru care Dumnezeu Și-ar fi păstrat pentru Sine puterea de a ierta păcatele. În schimb, El le-a dat Apostolilor putere nu numai pentru a dezlega (ierta) păcatele ci și pentru a le lega: le-a dat putere să lege și să dezlege: *Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute* (In. 20: 23). Această putere dată lor, afirmă foarte clar faptul că mărturisirea păcatelor a fost un rezultat și o componentă a misiunii apostolice. Dacă Biserica de curând întemeiată a primit această misiune apostolică cu scopul de a o continua, urmează că ea a primit și dreptul de a lega și dezlega.

Puterea de a lega și dezlega care i s-a dat Bisericii a fost exercitată încă din epoca apostolică. Aceasta este mărturisită de însuși Apostolul Pavel, care poruncește corintenilor să înlăture din Biserică pe cel ce a desfrânat cu soția tatălui său și să-l dea *pe unul ca acesta satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus* (I Cor. 5: 5).

După modul cum a fost folosită, puterea de a lega și dezlega a fost dată pentru a păstra sfințenia Bisericii, ca ea să rămână sfântă și fără prihană. Din acest motiv spune Apostolul Pavel că Domnul nostru Iisus Hristos *a iubit Biserica Ca s-o sfințească, curățind-o cu baia apei prin cuvânt, Și ca s-o înfățișeze Săși, Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca să fie sfântă și fără de prihană* (Ef. 5: 26-27). Această putere îi îngăduie Bisericii să se păstreze sfântă și fără prihană, să devină adevăratul ferment care dospește tot aluatul/toată frământătura: *Iar dacă este pârga (de făină) sfântă, și frământătura este sfântă; și dacă rădăcina este sfântă, și ramurile sunt* (Rom. 11: 16).

Dacă Biserica ar fi lipsită de această putere, ea ar fi incapabilă de a-și împlini misiunea. De altfel, cum ar fi în stare să se păstreze Sfântă și fără prihană? Cum s-ar putea ține pe cei întinați departe de adunare, sau cum i-ar putea primi pe cei ce s-au pocăit? Ce fel de conștiință ar avea despre starea morală a membrilor ei? Cum ar putea ști/Ce dovadă ar avea că Ea dă cele sfinte sfinților,³³ sau că nu-i lipsesc de ele pe cei ce deja s-au împăcat cu Dumnezeu prin pocăință?

Puterea de a lega și dezlega este și va fi puterea care menține Biserica sfântă și fără prihană. Iată de ce Biserica nu a încetat să-și exercite această mare autoritate încă din

³² Autoritatea, harul, misiunea, dreptul [n. tr.].

³³ Aici Sfântul Nectarie se referă la canoanele Bisericii ortodoxe, adunate de Sfântul Nicodim Aghioritul într-o singură carte, cunoscută sub numele de *Pidalion*. Aproape toate canoanele îi opresc pentru o perioadă de timp de la Sfânta Împărtășanie pe cei ce au căzut în păcate de moarte, acesta fiind un mod prin care Biserica face diferență între curat și necurat, un mod prin care Ea evită aruncarea mărgăritarelor înaintea porcilor. Din cuvintele Sfântului Nectarie reiese clar că aceste canoane sunt valide/valabile și că acestea trebuie administrate penitentului. Aceasta reiese și dintr-o scrisoare a Episcopului către preoți, prin care aceștia sunt împuterniciți să asculte spovedanile. Printra altele, pe părintele duhovnic îl sfătuiește următoarele: „Deci, vei lega ceea ce trebuie legat, și vei dezlega [ierta] cele vrednice de iertare.”

timpurile apostolice. Cei ce îngrijesc de mântuirea sufletelor sunt obligăți să alerge la Biserică ca la singura clinică/bolniță, altfel nu va fi nici o mântuire. Domnul a luat asupra Sa toată povara și neputința pentru a le da oamenilor odihnă. Biserica, prin continuarea lucrării lui Hristos, îi cheamă pe cei împovărați cu păcate pentru a le da odihnă. Cum se vor odihni cei căzuți în păcate dacă Biserica n-ar avea puterea să lege și să dezlege? Cum s-ar putea odihni popoarele dacă Apostolii n-ar avea putere a ierta păcatele? Cum s-ar putea continua misiunea apostolică dacă Biserica n-ar fi moștenit acest dar apostolic? Numai Biserica este capabilă să-i ușureze/despovăreze pe cei împovărați de greutatea păcatelor.

Chiril al Alexandriei, interpretând versetul 23 din capitolul 20 al Evangheliei Sfântului Ioan (*Căroră le veți ierta păcatele, vor fi ținute și căroră le veți ține, ținute vor fi*), spune: „Purtătorii de Duh iartă păcatele sau le țin, după înțelegerea mea, în două moduri. Căci sau cheamă la Botez pe cei ce sunt vrednici de acesta prin curăția vieții și prin proba credinței, sau îi împiedică și îi opresc pe alții de la harul dumnezeiesc dacă încă nu s-au făcut vrednici, sau, iartă și țin păcatele, muștrând pe fii Bisericii care păcătuiesc, iar pe cei ce se pocăiesc îi iartă, precum Pavel l-a izgonit pe cel desfrânat din Corint spre *pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască*, dar l-a reprimat în obște, ca nu cumva să se piardă din pricina unei dureri prea mari, precum spune în Epistolă (2 Cor. 2: 6-7) ”³⁴.

Atât înalta misiune a Bisericii cât și natura ei dumnezeiască îi obligă pe membrii ei să o păstreze sfântă și fără prihană, fără pată, fără zbârcitură sau ceva de acest fel; astfel încât, ca o mireasă iubită a lui Hristos, curățită prin sângele lui Hristos, să se prezinte sfântă și fără prihană; astfel ca, având misiunea de a fermenta întregul aluat, să-și poată împlini slăvitul ei scop. Cei împovărați cu păcate, care se desfăteză în ele, care încă se află în comuniune cu Biserica, spurcă sfințenia Bisericii și se fac piedică în calea slăvitei sale misiuni. Este de trebuință ca membrii Bisericii să fie sfinții și fără prihană. Așa mărturisește și Sfântul Pavel: *Precum întru El ne-a și ales, înainte de întemeierea lumii, ca să fim sfinți și fără de prihană înaintea Lui, Mai înainte rânduindu-ne, în a Sa iubire, spre înfierea întru El, prin Iisus Hristos, după buna socotință a voii Sale* [Ef. 1: 4-5].

Creștinii nepocăiți care păcătuiesc din neștiință trebuie să-și dea seama că prin păcatele lor ei își adună loruși o mare osândă și că răscumpărarea pentru osândire va fi întreită, deoarece 1) au nesocotit poruncile călcând în picioare Legea lui Dumnezeu, făcându-se astfel robi ai păcatului, 2) și-au adăugat pete, zbârcituri și au necinstit Biserica, și 3) au zădărnicit lucrarea Bisericii, întinând-o prin împotrivirea conștiinței la misiunea Ei. Iată motivul pentru care Dumnezeiescul Gură de Aur spunea că: „Dacă noi am fi cu adevărat creștini, idolatrii ar fi venit la Hristos.” De aceea, noi, zădărniciim lucrarea Bisericii prin aceea că nu mergem pe calea lui Hristos și ducem război împotriva Ei. De aceea, iubiților, să nu mai stăruim în nedreptate, ci să ne schimbăm gândurile și să ne sfințim prin iertarea păcatelor, ca să nu ne osândim prin această întreită jignire [engl. offence]. Să dăm satisfacția cuvenită, ca să putem satisface Dreptatea Dumnezeiască și să ne împăcăm cu Dumnezeu.³⁵

³⁴ Sfântul Chiril al Alexandriei, SCRIERI, Partea a patra, *Comentariu la Evaghelia Sfântului Ioan*, trad. introd. și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, PSB 41, 2000, p. 1163.

³⁵ Cei ce resping ideea trebuinței satisfacerii/compensării Dreptății Dumnezeiești, ca o negare a satisfacției dată lui Dumnezeu de către Domnul nostru Iisus Hristos, acești oameni ignoră faptul că aceasta se referă la creștinii păcătoși și nu la necredincioși. Da, împăcarea s-a realizat deja prin Iisus Hristos. Sf. Nicodim

spune că: „Satisfacția și plata pe care Domnul nostru a dat-o pentru păcatele noastre a fost așa de bogată, încât această satisfacție se aseamănă unui ocean fără margini, în vreme ce păcatele umanității de până la El, de după El și din viitor sunt ca o picătură de apă” (*Războiul Nevăzut*, ed. cit. p. 207). Totuși, păcătuiind noi după Botez, am *întristat* pe Însuși Mântuitorul, și El este Acela pe Care încercăm să-L mulțumim prin pocăință, spovedanie și fapte bune. Iată ceea ce numește Sfântul Nectarie „satisfacerea Dreptății Dumnezeiești.” Aceasta este ceea ce au propovăduit în felul lor toți sfinții. Sf. Marcu Ascetul zice: „Dacă cineva, păcătuiind în chip vădit și nepocăindu-se, n-a pățimit nimic până la moarte, soscotește că judecata lui va fi fără milă acolo” (Filocalia, Vol. I, Sfântul Marcu Ascetul, Humanitas, 1999, p. 246, cap. 112). Sf. Maxim Mărturisitorul spune: Nici un păcătos nu poate scăpa de judecata viitoare fără a trece în viața de acum, fie prin greutatea voite, fie prin necazuri fără voie.” Sfântul Talasie spune: „Tot păcatul ia naștere datorită plăcerii carnale, toată uitarea (e născută) de necazuri și strâmtorări. Dacă nu vrei să te pocăiești prin alegerea liberă a suferinței, ți se va trimite, în mod providențial, suferințe la care nu te așteptai.” Iar Sfântul Grigorie Sinaitul spune: „Răsplătirile sunt pe potrirea faptelor, chiar dacă multora li se pare că nu sunt pe potrirea lor. Căci Dreptatea Dumnezeiască le dăruiește unora viață veșnică, iar altora osânda veșnică. Dar și unii și alții, străbătând veacul de aici, bine sau rău, vor primi răsplata după faptele lor. Iar mărirea și felul răsplății de care se vor bucura va fi după deprinderea și lucrarea patimilor sau a virtuților.” (Filocalia, Vol. VII, Sfântul Grigorie Sinaitul, *Capete folositoare în acrostih*, 36, 1977, p. 102).

4. CEL CE A PĂCĂTUIT ESTE OBLIGAT/NEVOIT SĂ SATISFACĂ DREPTATEA DUMNEZEIASCĂ

Satisfacerea Dreptății Dumnezeiești, ofensată/jignită prin săvârșirea păcatului de către omul nedrept, este atât 1) ceva cerut de dreptate (pentru a se aplica tratamentul sufletului) cât și 2) o dispoziție lăuntrică a omului păcătos de a se împăca cu Dumnezeu.

Necesitatea dreptății și dispoziția inimii își au originea în același izvor: natura veșnică a Legii lui Dumnezeu. Dreptatea cere satisfacție în virtutea veșniciei Legii Dumnezeiești, împotriva căreia a complotat păcatul. În plus, datorită unui îndemn lăuntric, inima caută și ea să satisfacă Dreptatea Dumnezeiască,³⁶ lăuntric, ea dorește și caută împărăția Legii Dumnezeiești și se grăbește să lucreze pentru adevărul ei veșnic. Această dorință lăuntrică izvorăște [engl. emanates] din concordanța/conformitatea voinței lăuntrice a omului cu Legea lui Dumnezeu.

Necesitatea dreptății și dorința inimii se unesc pentru a combate păcatul, fiindcă orice păcat este un adversar al Legii lui Dumnezeu, un vrăjmaș al păcii și al împărăției lui Dumnezeu de pe pământ, pe care păcatul caută să o tulbure și s-o aducă în confuzie și dezordine.

Păcatul, fiind de nedorit prin fire, este ceva necreat; ca și necreat, este ceva neexistent. Totuși, atunci când este creat de vreo dorință umană nefirească, el primește ipostas.³⁷ Dar fiindcă întreaga creație este plină de lucrurile Domnului, în vreme ce Legea Lui e mărturisită de/a fost semănată pe întreaga față a pământului, dorința nefirească a omului și creația sa [păcatul] care primește ipostas, primesc și ele un fel de loc care înlocuiește/de natură să înlocuiască binele creat de Dumnezeu. Astfel, dacă Dumnezeu a creat totul bun foarte, urmează că această creație nouă care a intrat în lume a vătămat și a tulburat binele care împărătea, complotând împotriva Legii lui Dumnezeu. Prin urmare, păcatul este un mare rău îndreptat împotriva lui Dumnezeu, deoarece amenință să distrugă lucrarea lui Dumnezeu. Și fiindcă creatorul său este omul, când acesta păcătuiește, el păcătuiește împotriva lui Dumnezeu; iată de ce este obligat să satisfacă Dreptatea Dumnezeiască, nimicind în același timp pe care l-a creat și lucrând pentru veșnicia/în numele veșniciei Legii lui Dumnezeu.

³⁶ Sf. Petru Damaschinul scrie: „Suntem conduși/îndemnați spre iubirea Lui/să-L iubim pe El și să facem binele pe care-l putem, deoarece simțim că avem o obligație firească [un imperativ moral, n. tr.] de a-L răsplăti pe Dumnezeu pentru darurile pe care ni le-a dat, prin săvârșirea faptelor bune. Desigur că este cu neputință să-L răsplătim [după măsura păcatelor noastre sau a darurilor Sale, n. tr.], deoarece datoria noastră va crește întotdeauna”.

³⁷ Sfântul Vasile cel Mare spune: „- Dacă răul nu este nici nenăscut, nici făcut de Dumnezeu, de unde își are existența? Că nimeni din cei ce viețuiesc nu va spune că răul nu există! Ce să spunem? – Răul nu are o existență vie și neînsuflețită, ci este o stare sufletească potrivit virtuții, din pricină că cei care nu sunt cu luare aminte asupra vieții lor se depărtează de bine.” (*Hexaameronul*, PSB vol. 17, 1976, Om. II, 4, p. 90, n. tr.). Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dar atunci când mă auzi vorbind despre păcat, nu te gândi la acesta ca la o putere ființială [cu ființă proprie], ci ca la o faptă rea, care vine de la oameni și iese continuu de la ei, și care, înainte să fie săvârșită, nu are ființă proprie, iar când este săvârșită, dispăre din nou” (*Omilia la Epistola către Romani*). Iar Sfântul Atanasie spune: „...e necesar să înfățișăm adevărul învățării bisericești: că răul nu e de la Dumnezeu, nici n-a fost în Dumnezeu, nici n-a fost de la început, nici nu există vreo substanță a lui, ci oamenii, respingând gândul binelui, au început să gândească și să-și nascocoască cele ce *nu sunt* și cele pe care le voiesc” (Sfântul Atanasie cel Mare, *Cuvânt contra elinilor*, PSB 15, 1987, I, 7, p. 38).

Atât evreii cât și păgânii aveau credința că orice păcat era îndreptat împotriva lui Dumnezeu. Sfintele Scripturi și scrierile păgânești sunt pline de asemenea mărturii. David, mărturisindu-și păcatele lui Dumnezeu, zicea: *Ție Unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut* (Ps. 50: 6). În schimb, Hesiod³⁸ spune că dreptatea este o fecioară și o fiică a lui Dumnezeu, cinstită și respectată chiar și de zeii înșiși. Când cineva o insultă încercând cu tot dinadinsul să o necinstească, ea se așează repede lângă Divinitate [Zeus] și Îi spune părerile nedrepte ale oamenilor, ca oamenii să recompenseze dreptatea pentru lucrurile rele ale regilor lor:

„Una dintre ele este dreptatea, născută din Zeus
Pe care o cinstesc, slăvind-o, chiar zeii ce-n Olymp adastă.
Se-așază-ndată lângă poala lui Zeus Cronidul, tatăl ei,
Vădindu-i care dintre oameni n-au cuget drept, ca doar
norodul
Să ispășească nebunia acelor juzi ce-n triste vreri
Smintesc județele rostite prin pronunțări întortocheate...”³⁹

Din aceste versuri, Hesiod pare să afirme nu numai că tot păcatul este îndreptat împotriva lui Dumnezeu, dar și că între omul păcătos și Dreptatea Dumnezeiască nu poate exista nici o împăcare decât dacă se va da satisfacție pentru nedreptățile comise.

De aceea, atunci când păcătuim, păcătuim împotriva lui Dumnezeu și devenim astfel vrăjmași ai Legii Dumnezeiești. De aici, este necesar să alergăm la Dumnezeu ca să ne împăcăm cu El.

În Sfânta Scriptură găsim numeroase exemple de pedepse ale lui Dumnezeu pentru păcatele oamenilor.

Printre ele, sunt și unele care confirmă adevărul cuvintelor lui Hesiod. Se spune că David, în timp ce împărățea peste Israel, a păcătuțit înaintea lui Dumnezeu din pricină că a numărat poporul. Dumnezeu a trimis un înger nimicitor care a ucis șapte mii de oameni în trei zile (cf. I Paral. 21: 1: 30). Mai mult, poporul din regatele lui Iuda și Israel au fost adesea pedepsiți pentru nelegiuirile regilor lor.

Pe lângă toate acestea, în Sfânta Scriptură găsim multe exemple ce mărturisesc faptul că dreptatea este cerută de fiecare păcat săvârșit; dintre acestea, episodul cu Moise și soara lui Miriam are o semnificație deosebită. Miriam i s-a împotrivit lui Moise. Calomniile/Bârfelile ei au fost socotite ca un păcat împotriva lui Dumnezeu, ea îmbolnăvindu-se imediat de lepră. Scriptura spune că dacă n-ar fi fost închisă în afara taberei timp de șapte zile nu s-ar fi vindecat de lepră (cf. Num. 12: 14). De asemenea, dacă desfrânatul din Corint n-ar fi fost predat Satanei de către Apostolul Pavel, duhul lui n-ar mai fi avut șanse de mântuire (cf. I Cor. 5: 5). Din aceste exemple, atât Sfintele Sinoade cât și Sfinții Părinți – Sfântul Atanasie cel Mare și Petru, Patriarhi ai Alexandriei, Sfântul Dionisie, Sfântul Grigorie Taumaturgul, Sfântul Vasile, Dumnezeiescul Gură de Aur și alții, vorbesc despre faptul că păcătoșii trebuie să dea satisfacție⁴⁰ conform cu numărul și gravitatea păcatelor; cei ce nu împlinesc aceste

³⁸ Celebru poet didactic care a trăit în sec. VIII, î. d. Hr.

³⁹ Hesiod, *Munci și zile*, trad. de Ion Acsan, Editura Minerva, București, 1987, p. 50.

⁴⁰ Termenul „satisfacție” poate fi înțeles mai bine atunci când este referit la canoanele Bisericii. Sfântul Nicodim Aghioritul spune: „’satisfacția’ este a treia treaptă a pocăinței, care este adevărata împlinire a

canoane sunt pasibili de a fi trimiși ulterior în tribunale pentru a da socoteală pentru nelegiuirile comise, ca unii care s-au împotrivit legilor Bisericii.⁴¹

De aceea, satisfacția Dreptății Dumnezeiești jignite este o cerință de neevitat. Astfel, o nevoie stringentă ne obligă să ne grăbim a ne împăca cu Dumnezeu, mai ales că nu știm ce ne va aduce ziua de mâine. Trebuie să ne grăbim cu lacrimi. Trebuie să ne înfățișăm înaintea judecătorului milostiv și vindecător, a duhovnicului afectuos și iubitor, cu inima zdrobită, străpunsă de remușcările păcatelor/părerea de rău pentru păcate. Mărturisindu-ne păcatele, trebuie să ne revărsăm inima, ca să fim scutiți de osândirea judecății/tribunalului ce va să fie – unde vor fi trimiși toți cei care n-au dat socoteală în fața tribunalelor pământești de faptele comise – și să ne împăcăm cu Dumnezeu, împărtășindu-ne de viața cea veșnică.

Legat de toate acestea, iată cum ne mustră Sfântul Vasile: „Plângeți cât aveți vreme, ca să nu plângeți acolo. Pocăiți-vă acum, cât e cu putință. Căci mai târziu, n-o să mai aveți pentru ce să vă pocăiți, deoarece n-o să mai fie timp de pocăință. Să lucrăm binele, cât suntem în putere. Dacă pierdem bani, îi putem obține din nou; în schimb, dacă pierdem timp, nu-l mai putem găsi apoi/recupera. Nu-și iubește logodnicul logodnica cât iubește Dumnezeu sufletul ce se pocăiește. Iată bunătatea și iubirea de oameni a Stăpânului; celui ce se întoarce la el El, nu-i întoarce spatele, ci îi dă o mână.”

Dacă cineva a căzut în păcate mari și grave, nu trebuie să deznădăjduiască; ci, mai degrabă să se apropie cu curaj și îndrăzneală de bunăvoința lui Dumnezeu și va afla milă. Iată ce spune mai departe Sfântul Vasile despre aceasta: „Nici nu deznădăjdui, nici nu înceta rugăciunea, ci apropie-te, chiar dacă ai păcătuit, ca să-L slăvești pe Stăpânul și să-I dai pricină să-Și arate bunăvoința Sa atunci când ți se vor ierta păcatele. Tot astfel, dacă ți-e teamă să te apropii, e ca și cum te-ai împotrivi mărinimiei Sale, stăvilind nemăsurata Lui bunăvoință, care în realitate îți aparțin/îți sunt destinate”.

Sfântul Nil ne sfătuiește și el: „Hristos Împăratul nu Se depăretază de cei își deschid inima și suspină din adâncul sufletului lor, chiar dacă sunt împovărați cu multe păcate. Mai degrabă, El îi primește, îi curățește și le darul înfierii/și le dăruiește înfierea, numindu-i, pe măsura treceri timpului, lucrători ai virtuții.

canonului dat de părintele duhovnic... fie postul, închinăciunile, milosteniile sau altceva. Dar mai presus de toate... oprirea de la Sfânta Împărtășanie pe atâția ani câți îți dă părintele duhovnic (*Îndreptar [engl. Manual] de Spovedanie*).

⁴¹ Satisfacția și canonul ce se dau penitentului de către dohovnic nu sunt o pedeapsă (disciplinară), ci sunt spre mântuire, așa cum zice și Dumnezeiescul Gură de Aur: „Să învățăm și noi aceste legi ale umanității [adică cele pe care Apostolul Pavel le-a aplicat în cazul desfrânatului]. Dacă ai avea un cal care obișnuiește să alerge la vale, sau spre locuri prăpăstioase, este firesc să încerci să-l oprești, să-l tragi înapoi cu toată puterea de hățuri sau să-l bați cu biciul; deși aceasta se numește pedeapsă, această pedeapsă este maica siguranței. Astfel comportă-te și în cazul celor ce păcătuiesc. Pe cel ce a păcătuit, leagă-l, până ce se potolește și se împacă cu Dumnezeu. Dacă leg, Dumnezeu nu va dezlega; dacă nu leg, îl așteaptă lanțurile veșnice. *Căci dacă ne-am judeca pe noi înșine, n-am fi judecați* (I Cor. 11, 31). Gândește-te, deci, că a te comporta astfel, nu e/vine din cruzime și neomenie; ba mai mult, vine din cea mai mare bunătațe, din cel mai meșteșugit leac și dintr-o grijă deosebită” (*Omilia la Epistola a doua către Corinteni*).

5. SPOVEDANIA ESTE FOLOSITOARE ATÂT MORALICEȘTE CÂT ȘI DUHOVNICEȘTE

Cel ce se spovedește des se folosește atât moralicește cât și duhovnicește. Se folosește moralicește din pricina faptului că amăgirile morale se risipesc pe zi ce trece; duhovnicește, pentru că este învățat de părintele duhovnic acele lucruri de folos pentru mântuire. O mai mare frecvența a spovedaniei duce la risipirea amăgirilor morale, la o sporire duhovnicească tot mai mare, devenind astfel desăvârșit în virtute, sau în viața în Hristos, ca unul care este călăuzit de părintele duhovnic și întărit de sfaturile lui. Cunoștințele și experiența părintelui duhovnic – de a cărui învățătură și sfat ascultă creștinul care se spovedește/penitent – îl învață pe cel ce se pocăiește, pe de-o parte, ce trebuie să facă sau să îplinească, iar pe de altă parte, ceea ce trebuie să respingă sau pe ce să se mânie. Prin cunoașterea sa părintele duhovnic îl zidește moral cu ajutorul virtuților, în vreme ce prin experiența sa, îl păzește de amăgirile morale, călăuzindu-l astfel spre mântuire. Descoperirea propriilor gânduri nimicește cursele vrăjmașului și face deșarte meșteșugurile lui atacuri, deoarece experiența părintelui duhovnic le vedește și le osândește.

Încrederea acordată părintelui duhovnic este o stavilă împotriva păcatului deoarece împiedică îndemnul acesta și taie dorințele nesăbuite. Conștiința sau nevoia cuiva de a apărea în fața părintelui său duhovnic pentru a-i vesti nelegiuirile sale, de a se înfățișa ca un păcătoș, înclinat spre păcat și mincinos în făgăduințele sale către Dumnezeu și părintele duhovnic, este ca o amintire care îi pune în fața celui ce se pocăiește rușinea ce va să vie, fapt de natură să-i potolească/smerească patimile și poftele.

Cel ce se spovedește sporește duhovnicește deoarece 1) prin călăuzire, cunoștințele dascălului îi sunt transmise gradual, ca și unui elev; și 2) mintea lui se luminează pe măsură ce este curățită de întunericul păcatului și amăgirilor. Astfel, el va spori și va înțelege minunile lui Dumnezeu.

Spovedania este doctoria de-suflet-mântuitoare pentru societate deoarece este capabilă să salveze de la distrugere o mulțime de suflete – suflete pierdute prin dezamăgiri, prin amintiri spurcate⁴² și gânduri rele. Ceea ce dorește sufletul este un părinte duhovnic, căruia păcătoșul voiește să i se descopere, să-și reverse inima pentru a-și vădi rănilor sufletului, pentru a afla un tratament, pentru a fi ușurat. Părintele duhovnic este mijlocitorul care unește sufletele, întărind legăturile de familie, prietenii și dragostea. Numai părintele duhovnic este capabil să unească între ele sufletele părinților și ale copiilor, a cuplurilor, fraților și a rudelor. Părintele duhovnic este dascălul lăuntric al societății, apărătorul moravurilor familiei, mângâierea celor în suferință și limanul celor ce plutesc pe oceanul acestei vieți. Din punct de vedere moral, spovedania este cea mai mare binefacere a Bisericii pentru societate. Părintele duhovnic este doctorul moral al societății. Numai el este capabil de a detecta toate relele care afectează societatea în care trăim/de astăzi. El îi învață pe cei rătăciți/înșelați/amăgiți; el îi ridică pe cei căzuți; el îi susține pe cei ce se clatină; el îi luminează pe cei întunecați; el îi călăuzește pe cei slabi; el îi ajută pe săraci; el potolește mâniile; el potolește/supune patimile; el îi împacă pe cei despărțiți; el face pace între vrăjmași; el întărește legăturile dintre oameni, el aduce pace familiilor/în familie. Iată ce este spovedania dintr-un punct de vedere moral pe care noi,

⁴² Se referă probabil la obsesiile sexuale sau la gândurile desfrânării [n. tr].

din păcate, nu am înțeles-o/înfăptuit-o [engl. realized], ci am abandonat-o/renunțat la ea. Iată de ce există atât de multe lucruri rele care afectează societatea. Creștini! Țineți poruncile Bisericii, fiindcă în această ținere există viața veșnică. Căutați doctori pentru sufletele voastre și pacea voastră/pentru pacea sufletelor voastre. [paragraful l-am copiat, în parte, și pe backcover]

DESEN

Cinstirea părintelui duhovnic este o stavilă împotriva păcatului.

6. SPOVEDANIA TREBUIE FĂCUTĂ DUPĂ O ÎNAINTE-PREGĂTIRE

Spovedania are trebuință de o pregătire prealabilă. Cel ce vine la duhovnic nepregătit – ca o urmare logică - nu reușește să-și amintească nici neajunsurile/neputințele, nici nu va înțelege cum se cuvine excesele sale. Altfel spus, el trece cu vedere atât îndatoririle pe care le-a neglijat, ignorând totodată și mulțimea păcatelor. Este cu neputință pentru cel ce nu s-a cercetat pe sine – cu multe zile înainte de spovedanie – cu cea mai mare atenție, exactitate și nepărtinire, să se aleagă cu vreun folos dintr-o spovedanie spontană și nepregătită. Slăbiciunea memoriei îl împiedică să-și amintească totul; puținul timp acordat cercetării de sine⁴³ și lipsa simțirii conștiente a gradului de responsabilitate face spovedania neroditoare. Astfel, îngăduim ca mulțimea patimilor să afecteze sănătatea sufletului pe care îl lăsăm netratat, lăsând în urmă semințele noilor păcate/semințe pentru noi păcate.

De aceea, este de trebuință ca cel ce voiește să meargă la spovedanie, să se cerceteze cu multe zile înainte, pentru a cântări fiecare faptă, pentru a-și conștientiza neputințele și excesele, și astfel să se apropie de spovedanie și să mărturisească numai acele lucruri de care am vorbit mai sus. A discuta cu părintele duhovnic despre propriile virtuți și fapte bune, neglijând și chiar ascunzând cu bună-știință patimile care infectează sufletul, este asemănător cu ceea ce face un bolnav care discută cu doctorul despre tăria și sănătatea fizică, nepomenind nimic despre boala care îi macină trupul. A vorbi cu părintele duhovnic despre virtute și realizări, utilizând și un limbaj pompos, este o practică/atitudine fariseică, un semn al laudei de sine și a slavei deșarte – o acțiune total nepotrivită/necuvenită/neavenită, cu atât mai mult cu cât ne aflăm la spovedanie, unde ne mărturisim în fața lui Dumnezeu. De aceea, nu trebuie să uităm că în timpul spovedaniei noi stăm și ne mărturisim păcatele înaintea lui Dumnezeu, ca să aflăm milă și să luăm/primim iertarea păcatelor. Dumnezeu știe virtuțile noastre, și deci nu are nevoie de un interpret. Așa cum în fața doctorului ne arătăm numai bolile, tot așa să facem și în fața părintelui duhovnic: să ne mărturisim numai patimile sufletului, cu duh umilit și zdrobit. Întrucât cei ce se spovedesc se pregătesc pentru Sfânta Împărtășanie, aceasta este un motiv în plus pentru ca pregătirea necesară să aibă un caracter ireproșabil.

Pregătirea pentru spovedanie și Sfânta Împărtășanie, după Sfinții Părinți, trebuie însoțită de post. Dar postul adevărat..., nu cel fariseic, ci cel stabilit de Biserică, care țintește la supunerea patimilor sufletului și trupului, la unificarea minții împrăștiată, la ridicarea acesteia din cugetarea la materia inferioară care ne poate absorbi toată atenția îndeletnicind-o cu lucruri de-suflet-vătămătoare și deșarte. Întrucât fiecare creștin trebuie să-și de-a seama dacă cineva își ridică mintea și inima către Dumnezeu prin post și rugăciune, dacă această inimă nu este smerită/zdrobită prin post și nevoiță, este cu neputință ca cineva să ajungă la o conștiință a păcătoșeniei sale, să-și dea seama de gravitatea păcatelor, să caute iertarea acestor păcatelor/lor cu o dorință arzătoare, să satisfacă/mulțumească Dreptatea Dumnezeiască și să împace cu Dumnezeu. Trebuie să

⁴³ *Cercetarea de sine* (adică pregătirea pentru spovedanie și Împărtășanie) este poruncită de Sf. Ap. Pavel la I Cor. 11: 28. Cercetarea presupune o auto-evaluare, o punere la încercare, o „judecare” de sine (cf. I Cor. 11: 31) pentru a afla ce este rău și ce este bine în comportament sau în faptele săvârșite. Cercetarea nu se poate face decât prin raportare la învățătura lui Hristos și a ajutorului Său - obținut prin rugăciune, și al Bisericii Sale [n. tr.].

mai știm că nu vom putea fi conștienți de păcatele noastre decât în măsura în care vom fi luminați de sus. Sunt luminați de sus în măsura în care inima și mintea noastră sunt ridicate spre Dumnezeu. Dar suntem ridicați numai în măsura în care duhul nostru devine mai ușor prin post și rugăciune.

Rugăciune și post - postul creștin, sunt folosite ca mijloace de a ne examina, de a stabili adevărata noastră stare morală, de a ne evalua cu exactitate păcatele și de a înțelege adevărata natură [engl. character] a păcatului. Fără post și rugăciune nu putem ajunge la o cunoaștere de sine; nu ne putem face o imagine adevărată/clară a păcatelor, o conștiință desăvârșită a lor și nici nu putem dobândi zdrobirea inimii și, prin urmare, să facem o spovedanie și adevărată și rodnică. De aceea, întrucât postul și rugăciunea sunt singura cale de pregătire pentru o spovedanie adevărată, suntem nevoiți să urmăm cu sârguință aceste porunci ale Bisericii..., suntem nevoiți să mărturisim sincer, cu credința că ne vom împăca cu Dumnezeu, și ne vom atinge scopul, săvârșind binele cel mai desăvârșit pe care nu l-am dorit.

De aceea, veniți! Să lepădăm păcatul; să întoarcem lucrurile dobândite prin nedreptate; să ne împăcăm cu vrăjmașii noștri și face fapte vrednice de pocăință ca să ne împăcăm cu Dumnezeu și să primim/aflăm/ne atragem mila dumnezeiască, și astfel să devenim vase vrednice de primirea Împărăției Cerurilor. Fie ca toți să ne învrednicim de moștenirea ei. Amin.

DESEN

Postul este vindecarea sufletului.

FOTOGRAFIE

Pace tuturor! Aceasta a fost ultima Liturghie a Sfântului Nectarie. A doua zi s-a îmbolnăvit și a fost dus la un spital din Atena, unde a adormit în Domnul.

FOTOGRAFIE

Mitra episcopală purtată de Sfântul Nectarie.

FOTOGRAFIE

Sfântul Altar al capelei mănăstirii din insula Eghina, unde Sfântul Nectarie săvârșea Dumnezeieștile Slujbe.

FOTOGRAFIE

Cruci folosite de Sfântul Nectarie pentru binecuvântarea credincioșilor.

BACKCOVER

Spovedania este doctoria de-suflet-mântuitoare pentru societate deoarece este capabilă să salveze de la distrugere o mulțime de suflete... Din punct de vedere moral, spovedania este cea mai mare binefacere a Bisericii pentru societate. Părintele duhovnic este doctorul moral al societății. Numai el este capabil de a detecta toate relele care afectează societatea în care trăim... Iată ce este spovedania dintr-un punct de vedere moral, pe care noi, din păcate, nu am înțeles-o, ci am renunțat la ea/abandonat-o.